

**Raport-Studiu de evaluare a
Planului de acțiuni privind susținerea populației
de etnie rom din Republica Moldova pentru anii 2011-2015, aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr.494 din 8 iulie 2011**

CUPRINS:

SUMAR EXECUTIV	4
INTR D U R	5
CADRUL LEGAL PRIVIND SUȘȚINEREA POPULAȚIEI DE ETNIE ROM DIN REPUBLICA MOLDOVA	7
METODOLOGIE APLICAT	8
CONSTATAREA FACTORILOR DE SPRIJIN I A OBSTACOLELOR ÎN IMPLEMENTAREA PLANULUI	11
I. <i>Mese Rotunde</i>	11
II. <i>Focus grup</i>	12
II.1 <i>Focus grup – reprezentanți APL</i>	12
II.2 <i>Focus grup – reprezentanții ai comunit ților rome</i>	18
III. <i>Chestionar</i>	25
CONSTAT RI I N LUZII	36
BIBLI GRAFI	40
AN X	41

ABREVIERI

APL – Administrația Publică Locală

BRI – Biroul Relațiilor Interetnice al Republicii Moldova

CpDOM - Centrul pentru Drepturile Omului

CGP - Comisariatul General de Poliție

DGETS - Direcția Generală Educație Tineret și Sport/Direcția Generală Învățământ, Tineret și Sport

DGÎTS - Direcția Generală de Învățământ, Tineret și Sport

DGPOP - Direcția generală poliție ordine publică

DMPDC - Direcția Municipală pentru Protecția Drepturilor Copilului din municipiul Chișinău

MAI - Ministerul Afacerilor Interne,

ME - Ministerul Educației

MMPSF - Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei

SASPF - Secția de Asistență Socială și Protecție a Familiei

SUMAR EXECUTIV

În anul 2011 Guvernul Republicii Moldova va aproba Planul de acțiuni pentru susținerea populației dintr-o perspectivă pe termen mediu și lung pentru perioada 2011-2015. Planul vizază domeniul de politici majore în domeniul integrării populației în economie, stipulând acțiuni și responsabilități în domeniul programelor de dezvoltare, piața muncii, sănătatea publică, cultura, parteneriatul în structurile instituționale. Important este asumarea instituționalizării mecanismelor financiare și instrumentelor în asigurarea/serviciilor de calitate, asistență medicală, în adămură în câmpul muncii, dezvoltarea condițiilor îmbunătățite de locuit. Unii experți sunt specializați pe problemele rurale sunt optimiste privind implementarea programului de acțiuni pentru perioada 2011-2015, remarcând deja sunt înregistrate progrese în domeniul sănătății, culturii și social. Iar în pândă 2013 statul a luat angajarea mecanismelor sociale, în pândă 1 ianuarie 2013 urmau să fie angajați 15 milioane de muncitori. Privit stimularea realizată în urma art grafică lăsată în discuție publică asupra termenilor va fi înțeles instituirea funcției de muncitor în vîrsta 44 lăsată. Un alt argument în sprijinul implementării ființelor a actualului plan este interzicerea de schimbare a instituțiilor guvernamentale privind salariale pentru politicienii rurali, un exemplu pozitiv în acest sens fiind angajarea unui program de termen mediu în alitate de consiliere pe probleme sociale al prim-ministrului. Experții sunt mai rezervați în privința Planului de acțiuni privind susținerea populației dintr-o perspectivă pe termen mediu și lung sunt sceptici în primul rând la finanțarea acțiunilor, remarcând nu sunt larg sursele de finanțare există strategii pentru implementarea acestui plan.

Studiul a avut ca scop constatarea oportunității implementării a Planului de acțiuni privind susținerea populației dintr-o perspectivă pe termen mediu și lung pentru perioada 2011-2015” ar fi în apte de domenii prioritare :

- 1) promovarea serviciului mecanismelor sociale - munitari;
- 2) dezvoltarea;
- 3) îmbunătățirea condițiilor;
- 4) sănătatea și securitatea socială;
- 5) cultura și mass-media;
- 6) administrația publică, ordinul public și dezvoltarea;
- 7) locuințe.

Evaluarea a fost realizată în 3 arii geografice ale Republicii Moldova: nord, centru și sud.

INTR DU R

Pr bl m l u ar s nfrunt r mii au d v nit mai vizibil dup pr bu ir a Uniunii S vi ti în ur pa ntral i d st, în î t pr bl m l a id ntitat a na i nal i div rsitat a în ur pa au în put t t mai mult s r fl t un sist m d val ri mun (d x mplu diz lvar a URSS a dat na t r un r n i stat ur p n ar în ar id ntit i n i i au s pul d a nstrui s i t i d m rati). Mai mult d â t atât, a ast tranzi i p liti a adus difi ult i n mi în M ld va i într - p ri ad mai n sigur grupuril l mai vuln rabil sunt d zavantajat în ntinuar - nu xist vr infrastru tur p ntru pr t ia i in luziun a r mil r i sunt pr dispu i a fi api isp it ri.

R mii din M ld va ntinu s fi unul dintr l mai vuln rabil grupuri, înfrunt un ris mai mar d marginalizar din part a aut rit il r d stat i a t ril r n n-statali. A st lu ru s dat r az n r pr z nt ri i a st ra în pr sul d izi nal, pr um i ndi iil r s ial pr ast , ifr l r ridi at d analfab tism, majulur ridi at l i xist n a stigmatului s ial i a pr jud il r n gativ , în sp ial.

R publi a M ld vad in pun t d v d r tni st un statmultinați nal. P trivitr ns mântului din 2004, prin ipal **munitat tni** st a a a b tina il r (71,49% din p pulați), ar nf rm l gii s p t d lara fi «m ld v ni» (69,62%), fi «r mâni» (1,87%).

Nu xist dat statisti d zagr gat ar ar valua m rim a munit ii r ma din R publi a M ld va. Dat l a stui rap rt arat în M ld va l ui s 15 000 d r mi. Alt surs stim az num rul p pula i i r m la p st 20 000, dar f r a p rir statisti xa t .

În rap rtul din 2013, misia ur p an a f ut ap l la stat l m mbr al U s î i pun în apli ar strat giil nați nal p ntru a îmbun t și int grar a n mi i s ial a r mil r în ur pa. D as m n a, n luziil rap rtului sunt utilizat în adrul pr sului anual d rd nar a p liti il r s i - n mi în nt xtul s m strului ur p an, ar p at du la f rmular a, d tr U , a un r r mand ri sp ifi p ntru fi ar țar în priva nța r mil r. A st i lu anual ntribui la garantar a faptului int grar a r mil r r mân în m d f rm i nstant p ag nda ur p an i p liti il g n ral nu ntrazi bi tiv l d in luziun a r mil r. În 2013, in i stat m mbr au primit r mand ri sp ifi fi r i ț ri privind pun r a în apli ar a strat giil r nați nal d int grar a r mil r i privind int grar a în p liti il g n ral a m suril r r f rit ar la r mi (Bulgaria, R publi a h , Unga ria, R mânia, Sl va ia) [3].

D niul d In luziun a R mil r st un pr gram inițiat d p n S i ty Institut , Ban a M ndial i Uniun a ur p an ad ptat la Budap sta, în iuli 2003 în adrul nf rinți i "R mii într - ur p xpansiv . Rup r a r ului s r i i". Pr gramul p liti a f st asumat d tr n u guv rn din ur pa ntral i d st, u s pul d a radi a s r ia i x luziun a i mbat r a dis rimin ri i, in lusiv d R mânia [1, p.55].

Uniunea Europeană este un instrument de cooperare și solidaritate între statele membre care are ca scop promovarea bunăstării și dezvoltării economice, sociale și culturale a tuturor cetățenilor și a țărilor participante. Principalele obiective ale Uniunii sunt:

- *Libertatea de mișcare a mărfurilor* (directivă privind libertatea de mișcare a mărfurilor, Directiva privind libertatea de mișcare a mărfurilor);

- *Libertatea de mișcare a persoanelor* (directivă privind libertatea de mișcare a persoanelor în cadrul Uniunii Europene);

- Fondurile de dezvoltare regională (Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) și Fondul European Agricol de Dezvoltare Rurală (FEADR)) [2, p.24].

Adresați următoarele aspecte privind impactul măsurilor adaptate situației locale, prin stabilirea de biți în următoarele domenii:

- **Dezvoltarea**: garantarea faptului că toate regiunile mici și mijlocii și cele puțin dezvoltate primare;
- **Dezvoltarea durabilă**: reducerea dependenței de resursele naturale și asigurarea sustenabilității dezvoltării;
- **Sănătatea**: reducerea dependenței de servicii de sănătate, dezvoltarea prin reducerea ratelor de mortalitate infantilă în rândul copiilor;
- **Mediul**: reducerea dependenței de servicii publice și la utilități publice, prin asigurarea accesului la apă potabilă.

Rezultatele prezente ale măsurilor minime sunt în mare măsură pozitive, însă sunt necesare mai multe eforturi, în special în ceea ce privește dezvoltarea durabilă (Anexa 1).

Multe dintre măsurile care sunt în curs de implementare în cadrul Uniunii Europene, sunt în primul rând măsurabile și măsurabile sau regionale. Următoarele sunt cele mai importante în ceea ce privește dezvoltarea durabilă a regiunilor membre și ajutorul acordat prin intermediul instrumentelor financiare [4].

**CADRUL LEGAL PRIVIND SUSTINEREA POPULAȚIEI DE ETNIE ROM DIN REPUBLICA
MOLDOVA**

METODOLOGIA APLICAT

S p u l r t r i i: evaluarea de acțiuni pentru susținerea populației de etnie rom din Republica Moldova și elaborarea unui Raport de evaluare a Planului cu specificarea indicatorilor de rezultat, indicatori de impact, modalităților de finanțare, costuri

b i t i v l i n v s t i g a i i:

1. Identificarea factorilor de sprijin și obstacolele în implementarea planului, precum și lecțiile învățate
2. Determinarea în ce măsură implementarea planului a contribuit la promovarea și realizarea drepturilor copiilor, femeilor și a familiilor de etnie rom ;
3. În ce măsură planul a promovat și asigurat non-discriminarea și echitatea, egalitatea de gen, participarea femeilor și a copiilor.

În special urmează să fi elucidate următoarele aspecte:

1) Gradul de corelare a Planului cu:

- Standardele internaționale în domeniul drepturilor omului, inclusiv prevederile convențiilor ONU, comentariile generale ale organelor convenționale (UN treaty bodies), recomandările adresate Republicii Moldova în cadrul Evaluării Universale Periodice, în cadrul revizuirilor periodice în baza convențiilor, dar și recomandările adresate Republicii Moldova de către procedurile speciale ONU (raportori speciali și grupurile de lucru);

- Alte documente de politici naționale în domeniul egalității și a drepturilor omului (PNADO, PNAEG, etc);

- Alte documente de politici sectoriale (Educația 2020, Strategia Națională de Descentralizare, etc);

2) Structura Planului sub aspectul clarității și consecvenței, corespunderii principiilor planificării bazate pe rezultate (Results-Based Management), inclusiv ce ține de formularea obiectivelor și activităților, de stabilirea indicatorilor și țintelor de performanță și de impact, cadrului de monitorizare și evaluare, etc;

3) Fezabilitatea sub aspectul resurselor instituționale (responsabilii stabiliți) și financiare (bugetele alocate);

4) Gradul de implementare a Planului la nivel de rezultate nemijlocite (realizarea activităților prevăzute), dar și la nivel de impact (producerea schimbărilor proiectate în termeni de îmbunătățire a situației persoanelor de etnie Rom);

5) Factorii sistemici și structurali care au favorizat și/sau au obstrucționat obținerea rezultatelor de impact îmbunătățirea situației persoanelor de etnie Rom .

M t d l u t i l i z a t e: Evaluarea a fost realizată în baza următoarelor metode și instrumente:

- Mese rotunde (3);

- Focus grup (5);
- Chestionar (2 – (1) pentru APL; (2) pentru reprezentanți populație roma);
- Analiza documentelor primare (Rapoartele Ministerelor de resort și APL).

Descriere metode utilizate:

➤ **Masa rotund** – activitate în care particip reprezentanți ai diferitor grupuri sociale, reprezentanți ai diferitor structuri /instituții etc pentru dezbaterile unei probleme.

➤ **Chestionare** este un instrument de cercetare constând dintr-o serie de întrebări și a altor solicitări în scopul de a aduna informații de la persoane. Printre avantajele chestionarului față de alte tipuri de studii enumerăm: sunt ieftine, nu au nevoie de mult efort din partea celui ce chestionează (precum necesită ancheta verbală sau prin telefon) și au adesea răspunsuri standardizate care îl face simplu pentru a compila datele. Chestionarele sunt, de asemenea, drastic limitate de faptul că respondenții trebuie să fie capabili să citească și să răspundă la întrebările lor. Astfel, pentru anumite grupuri demografice, efectuarea unui studiu realizat printr-un chestionar nu poate fi practicat.

Ca un tip de sondaj, chestionarele au, de asemenea, multe din aceleași probleme legate de construcția întrebărilor și formularelor care există în alte tipuri de sondaje de opinie.

Principalele moduri de administrare a chestionarului sunt:

- Față în față, în cazul în care într-un interviu prezintă elementele orale.
- Administrarea chestionarului pe suport de hârtie și creion, în cazul în care elementele sunt prezentate pe hârtie.
- Administrare chestionar computerizat, în cazul în care elementele sunt prezentate pe computer.

➤ **Focus grup** este o metodă de cercetare care permite colectarea de informații. Metodă focus grup este o metodă calitativă care susține tehnic interviul cu un grup de lucru și un moderator.

Avantajele metodei: focus grupul permite obținerea de informații, descrieri de opinii, atitudini, credințe; construiește o comunicare naturală, mirând cât în cazul interviului comun și în mod spontan; permite identificarea mecanismelor și condițiilor de voluți sociale; permite înregistrarea mecanismelor care conduc, susțin sau inhibă anumite atitudini; informațiile sunt înregistrate și sunt înregistrate în mod fidel și validitate; întrucât este validitate, se poate realiza focus grupuri deschise și închise.

Participanții trebuie să perceapă activitatea sub o formă exploratorie, nu evaluativă, dar moderatorul trebuie să-și concentreze atenția asupra punctelor cheie și să presteze atenția grupului, controlând personalitățile dominante și invitând la discuție și persoanele mai introverte.

Este necesară prezența a cel puțin 1 sau 2 observatori externi care să își poată concentra atenția asupra focu-grupului fără a interveni direct în discuții. Rolul observatorilor este de a analiza și înregistra

reacțiile verbale și nonverbale ale participanților. Ulterior, datele vor fi centralizate împreună cu moderatorul.

Analiza datelor se bazează pe următoarele informații:

- ✓ debriefingul oral între moderator și observatori;
- ✓ notițele culese;
- ✓ gruparea datelor în funcție de criteriile de interes.

➤ **Analiza documentelor primare (Rapoartele Ministerelor de resort și APL)**

stă m t d s r f r l n liz ntit tiv d um nt l r, urm rindu-s un r în vid nț d t m , t ndinț , titudini, v l ri s u d tt rn-uri d s i r un r t m i v lu ri (d titudini i d v l ri). n liz d nținut st r ri d um nt l r nțin inf rm ți m l x , l r u v l r muni ți n l ridi t : m ss-m di , lit r tur , st tisti i fi i l , d ri d s m , r rt , l gi i d r t , r s nd nț rs n l t .

CONSTATAREA FACTORILOR DE SPRIJIN I A OBSTACOLELOR ÎN IMPLEMENTAREA PLANULUI

I. Mese Rotunde

În cadrul meselor rotunde organizate în perioada decembrie 2015, în cele trei arii geografice a Republicii Moldova au participat 37 reprezentanți ai APL și 15 reprezentanți ai populației de etnie roma.

Mesele rotunde au avut ca scop dezbaterea problematicii etniei rome în Republica Moldova prin generarea discuțiilor între diferite grupuri sociale.

În cadrul meselor rotunde reprezentanții APL au informat participanții despre măsurile întreprinse la nivel de raion privind susținerea populației de etnie rom .

Rapoartele prezentate au iscat discuții între participanți cu privire la veridicitatea acțiunilor prezentate, dar și a impactului acestor măsuri asupra populației de etnie roma.

Fiecare grup a încercat să-și mențină poziția și punctul de vedere asupra situației create, asupra impactului Planului de acțiuni privind susținerea populației de etnie rom din Republica Moldova pentru anii 2011-2015, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.494 din 8 iulie 2011.

Reprezentanții APL susțin necesitatea intervențiilor prompte întru asigurarea incluziunii socio-educative a populației de etnie roma, dar exprimă convingerea că :

- grupurile sociale cu culturi diferite, care trăiesc împreună în Republica Moldova au un contact ineficient în realizarea unor scopuri comune;
- acțiunile întreprinse nu vor avea impactul scontat atât timp cât însăși și populația de etnie roma nu vor fi activi și responsabili pentru schimbarea planificată ;
- imaginea populației roma este una bazată pe prejudecăți și stereotipuri;
- discriminarea populației de etnie roma în Republica Moldova este un fenomen exagerat.

Reprezentanții populației de etnie roma sunt de părerea că intervențiile menționate de reprezentanții APL sunt sporadice și impactul este unul neesențial în schimbarea spre bine a situației.

Astfel acestea au următoarele poziții:

- populația de etnie roma nu este percepută ca un grup de încredere pentru realizarea unor scopuri comune;
- gradul de implicare a populației de etnie roma este condiționat și de gradul de educație (nivel înalt de analfabetism);
- imaginea populației roma este una bazată pe prejudecăți și stereotipuri;
- populația de etnie roma este grupul cel mai discriminat din Republica Moldova;
- copiii nu au acces la educație de calitate pentru că nu le sunt asigurate necesitățile lor de educație în conformitate cu valorile culturale ale populației roma.

Concluzii generale:

În urma adoptării Planului de acțiuni privind susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pentru anii 2011-2015 au fost implementate unele activități ce au dat rezultate pozitive, astfel instituirea funcției de mediator comunitar în 12 comunități a fost catalizatorul mai multor rezultate:

- facilitarea documentării populației de etnie romă;
- creșterea nivelului de școlarizare;
- asigurarea accesului la măsurile de protecție socială a populației;
- eficientizarea comunicării populației de etnie romă cu alte grupuri de populație la nivel de comunitate.

Un alt rezultat la care s-au referit participanții a fost și participarea femeilor de etnie romă în procesul de luare a deciziilor, astfel două femei romă activează în calitate de consilieri locali.

Totodată au fost menționate de către trei participanți că la nivel local unii reprezentanți APL nici nu cunosc despre Planul de acțiuni privind susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova.

II. Focus grup

În perioada decembrie 2015 au fost realizate 5 focus grupuri, dintre care 3 cu reprezentanții APL și 2 cu reprezentanții comunităților romă. La focus grupuri au participat 37 reprezentanți APL și 15 reprezentanți ai comunităților romă.

Focus grupurile au fost realizate în baza seturi de întrebări care acoperă domeniile Planului de acțiuni HG 56 (Anexa 2).

II.1 Focus grup – reprezentanți APL

Participarea reprezentanților a fost una echivalentă pentru toate cele trei zone (respectiv, ca valoare numerică au fost distribuiți în felul următor: Nord -15; Centru – 10; Sud – 12. Valoarea procentuală este prezentată în figura 1):

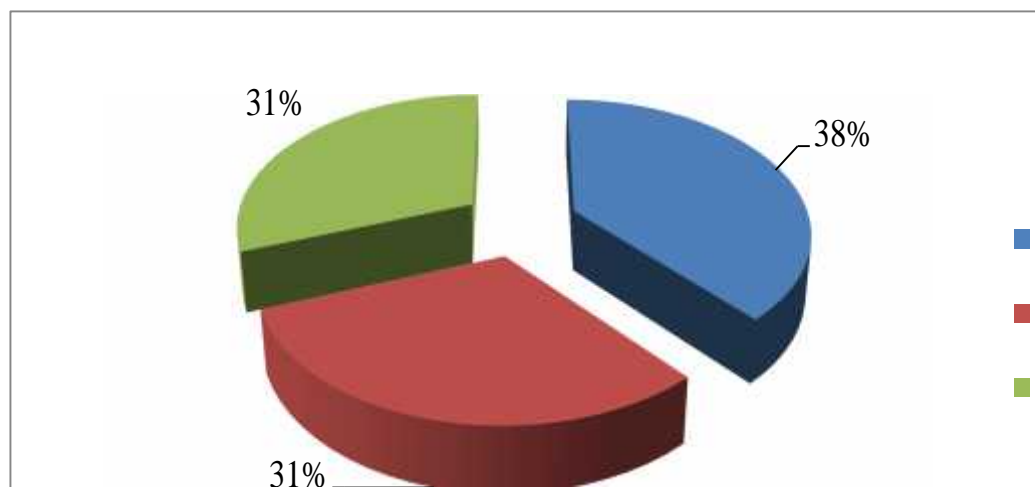

Figura 1. Reprezentanții APL participanți Focus grupurilor

În cadrul discuțiilor cu reprezentanții APL au fost identificate mai multe poziții și păreri cu privire la impactul implementării Planului de acțiuni privind susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pentru anii 2011-2015.

În continuare vom prezenta rezultatele focus grupului cu reprezentanții APL întru elucidarea aspectelor discutate în cadrul întrebărilor adresate participanților:

1. Care este atitudinea romilor față de Primăria dvs?

În urma discuțiilor au fost identificate diferite păreri ale participanților despre atitudinea romilor față de Primărie, respectiv, răspunsurile obținute de la participanți le prezentăm în figura 2:

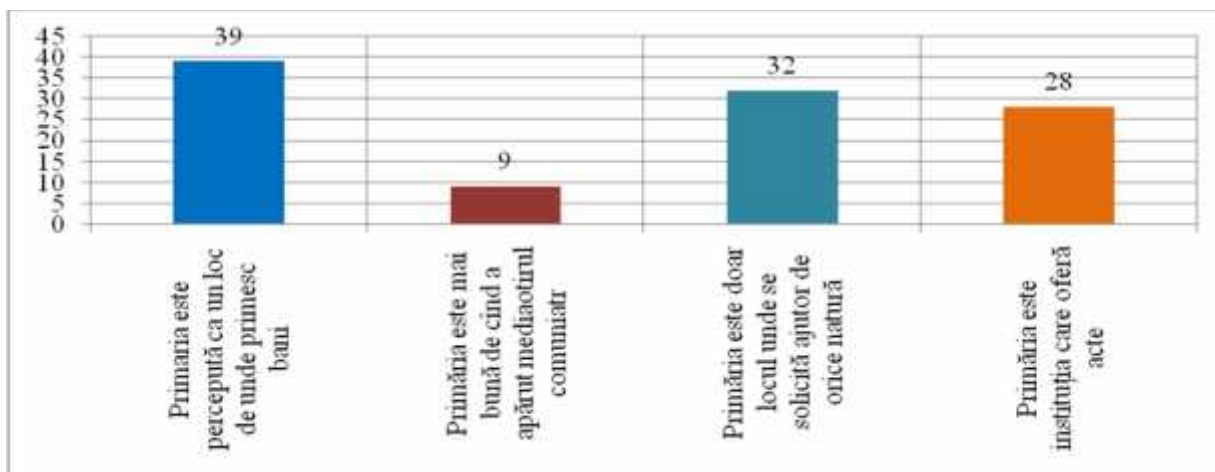

Figura 2. Care este atitudinea romilor față de Primăria dvs?

Răspunsurile participanților relevă o atitudine de consumator a romilor față de Primărie: „În fiecare dimineața la ora 08.00 la poștă, punctul medical, primărie și piață (...)” (L, Otaci); „La primărie vin doar când le trebuie ajutor, bani, acte (...)” (M, Soroca).

Majoritatea participanților au menționat că din momentul instituirii funcției de mediator comunitar, populația de etnie roma se adresează mai des și cu întrebări de diferite naturi.

Totuși, atitudinea față de primărie este condiționată de atitudinea față de Primărie și de modalitatea acestuia de a comunica, soluționa problemele romilor, de imaginea acestuia în comunitate.

Cel mai des la întrebările romilor le oferă răspuns mediatorul comunitar (în comunitatea în care este), Primarul sau asistentul social.

„Ei vin cu întrebări concrete la Primar sau asistent social, dacă este mediatorul comunitar, atunci se adresează mai des acestuia” (M, Florești).

La întrebarea cu privire la serviciile oferite de Primărie, participanții au discutat foarte concret, listând serviciile de care beneficiază românii:

- Perfectarea actelor de identitate: „*Ei solicit ajutor, dar nu au acte de identitate și acest fapt complică toate lucrurile. Nu este simplu să oferi asistență în perfectarea actelor de identitate când nici mama, nici tata, nici bunicii nu sunt documentați*” (V, Chi in u);

- Solicitarea ajutoarelor (prestații sociale) și asistența în colectarea actelor necesare: „*Vin doar după ajutoare, dar nu vor să alege după actele care trebuie să le prezinte pentru a beneficia de prestațiile sociale*” (Z, Ialoveni);

- Înmatricularea la grădiniță / școală: „*Sunt care au ajutoare sociale de 1800 lei pentru familie*” (M, Florești).

Pretențiile romilor față de administrația publică locală sunt în mare parte legate de locuințele sociale, perfectarea actelor și prestațiile sociale (indemnizații, alocații, ajutoare sociale etc.): „*Condițiile de trai ale multor familii romi sunt precare: un număr mare de membri ai familiei locuiesc în spații mici, mai ales pe timp de iarnă. Solicit ajutor pentru îmbunătățirea condițiilor de trai, fie locuințe sociale*” (G. Soroca).

Reprezentanții APL au argumentat gradul minim de implicare în luarea deciziilor a romilor prin faptul că sunt foarte puțini cu studii (sau chiar analfabeți), cu cunoașterea limbii române sau rusă. Un alt argument ar fi că cultura romilor, tradițiile acestora divizează clar rolul bărbatului și al femeii, respectiv bărbatul întreține familia, iar femeia crește copiii.

2. Ce cunoașteți despre mediatorul comunitar?

Majoritatea reprezentanților APL cunosc despre recomandările cu privire la numărul instituirii mediatorului: 1 mediator comunitar la 100 în 150 persoane din teritoriul comun.

Respectiv, la momentul actual din 48 funcții recomandate în cele 44 de localități din județul Iași sunt angajați doar 7 mediatori, din spusele participanților la focus grup.

„*Problema angajării mediatorului comunitar ține de lipsa convingerii că va fi plătit. Mediatorul lucrează în bază de voluntariat*” (V, Florești), respectiv, participanții au discutat problema finanțării APL și gestionarea bugetului la nivel local.

„*La concurs nu aplică reprezentanții de etnie romă, deoarece nu corespund exigențelor postului (nu au studii, nu știu să scrie și să citească etc.)*” (A, Hîncești).

„*În Florești sunt aproximativ 170 de romi care sunt susținuți de asistentul social comunitar. Nouă nu ne trebuie mediator comunitar*” (G, Florești), din spusele unui participant asistentul social comunitar lucrează cu toate categoriile de beneficiari, inclusiv populația roma și mediatorul comunitar ar fi o funcție care dublează asistentul social.

Replica altor participanți a evidențiat importanța etniei mediatorului comunitar: „Eficiența mediatorului ține de cunoașterea tradițiilor. Mediatorul comunitar ne-rom nu ar avea credibilitate” (Gh, Soroca).

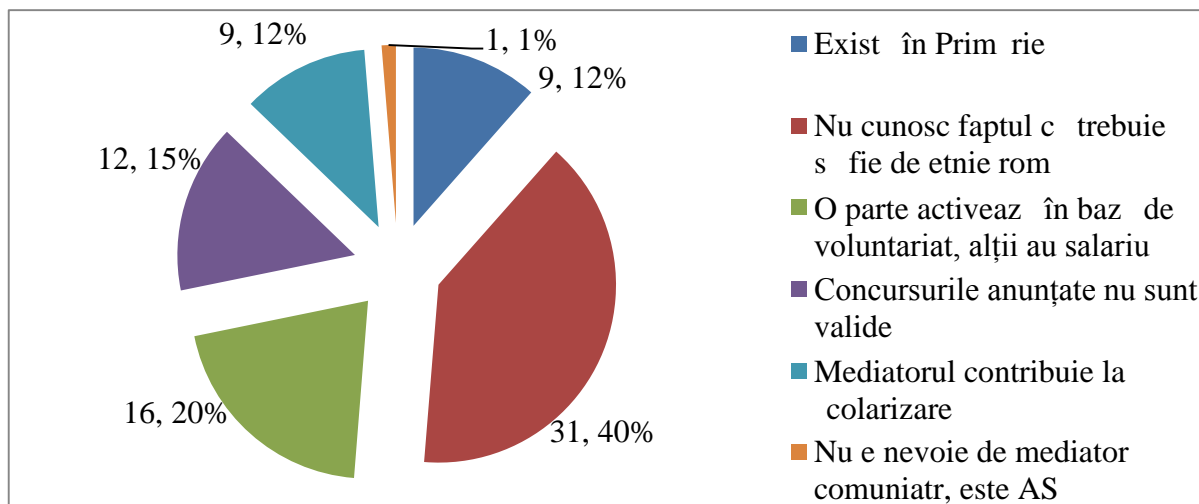

Figura 3. Ce cunoașteți despre mediatorul comunitar?

Popularizarea funcției de mediator comunitar printre romi ține de: selectarea tinerilor doritori de a face carte și de a-i motiva să aleagă profesia de mediator: „Copii din clasele 8-9 – să beneficieze de o bursă din partea APL pe timpul studiilor cu condiția angajării în comunitatea natală după terminarea studiilor. La colegiul din Soroca este specialitatea de asistent social” (V. Soroca).

3. Găsirea unui loc de muncă sau menținerea acestui loc este o problemă pentru romi?

Principalele probleme în cadrul angajării în câmpul muncii a romilor au fost identificate de către trei participanți ca probleme inexistente sau „inventate”: „Romii nu vor să lucreze de la oră la oră cu salarii mici. Ei refuză locurile oferite de Agențiile teritoriale de ocupare a forței de muncă” (L, Otaci).

„Pentru angajare este nevoie de studii, iar noi discutăm despre populația care se ciocnește cu problema analfabetismului. Trebuie să rezolvăm problema colarizării ca să discutăm despre angajare” (B. Soroca).

„Romii au trecut trainingul „Clubul muncii”, dar ei oricum sunt discriminați și nu sunt angajați” (M, Briceni).

„La un târnir s-a propus locul de paznic cu 2500 lei, târnirul a mulțumit, dar nu s-a prezentat a doua zi” (V, Cahul).

4. Care este comunicarea cu ceilalți membri ai localității dvs?

Participanții au avut nevoie de puțin timp pentru a evalua, constata care ar fi situația privind comunicarea, interrelaționarea romilor cu alți membri ai comunității. Din spusele participanților, românii sunt

specificali și comunică mai mult între ei: „Romii mențin relații mai mult între ei, conform culturii și tradițiilor lor” (S, Anenii - Noi).

„Aproximativ în anii 2000 era greu să documentezi cazurile de conflict, deoarece ei se adresau Baronului care soluționa conflictul. Romii nu aveau încredere în instituțiile de drept. Cu timpul situația s-a schimbat și ei se adresează la poliție” (V, Soroca).

„Romii nu depun plîngerile în scris, deoarece nu știu să scrie” (V, Chi in u).

„Date statistice sunt generale. Din numărul de infracțiuni nu sunt evidențiate persoane de etnie roma separat. Poliția este pentru toți, fără separare de gen sau minorități” (C, Drochia).

Relaționarea la nivel de comunitate între romi și alți membri ai comunității este condiționată, din relațiile participanților, de cultură, tradiții, de acceptare, toleranță și respectul reciproc: „Noi nu avem capacitatea de a comunica, suntem tentați să judecăm. Trebuie să ne schimbăm atitudinea față de romi” (M, Briceni).

5. Cît de important a devenit educația pentru romi în ultimul timp?

Participanții la focus grup au relatat următoarele: Colarizarea copilului este problema cea mai gravă cu care se ciocnește APL: copiii nu sunt documentați, abandonează școala, migrează cu părinții etc.

„Copiii nu merg la școală, nu au haine și încălțăminte, respectiv cei mai mari evită să mergă la școală deoarece se simt intimidați” (I, Anenii Noi).

„Copiii îmbracă tot abandonează școala, pentru că profesorii îi neglijează intenționat din cauza că aceștia nu știu să citească” (V, Otaci).

„De exemplu, copiii romi de 8-9 ani de la Centrul de Plasament din Briceni după timpul petrecut acolo nu mai vor să mergă la școala din comunitate” (M, Briceni).

„Colectarea de bani în școală este o altă dificultate cu care se întâlnesc romii la școală, dar nu doar ei” (M, Cahul).

„Părinții romi evită responsabilitatea pentru colarizarea copilului” (Gh, Cimișlia).

„Ata amentul dintre mamă - copil la romi este foarte puternic, mamele romilor sunt foarte dragi și stoase. Copilul la ei trebuie să fie lângă mamă, în siguranță” (M, Briceni).

„Discrepanța dintre vârsta cronologică a copilului și dezvoltarea psiho-emoțională este un alt factor care contribuie la problema colarizării copiilor romi” (C, Chi in u).

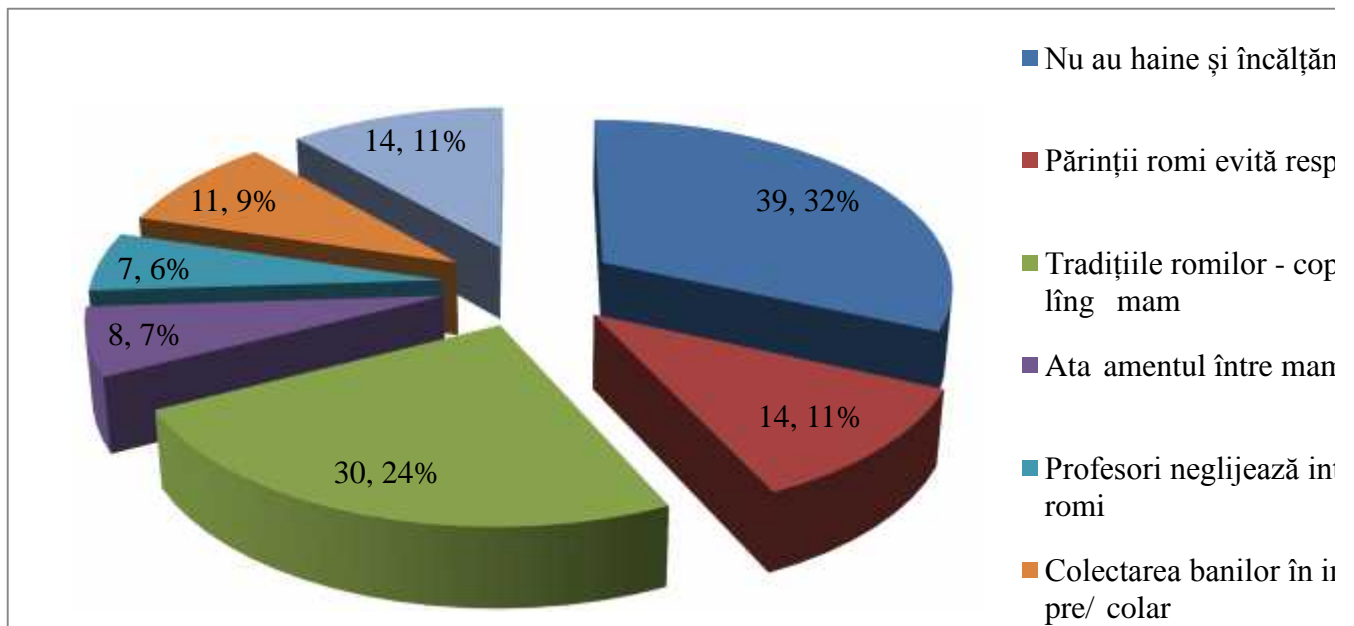

Figura 4. Cît de important a devenit educația copilului în familia roma după p rerea dvs?

La finele discuției vis-a-vis de tema colarizării, participanții au propus și unele soluții: lucrul cu familia, școlarizarea copiilor în baza Planului educațional individual în conformitate cu capacitățile copilului, copiii să fie asigurați cu mese calde, să fie monitorizată migrația părinților împreună cu copiii de vîrstă școlară.

Colarizarea copiilor romilor rămîne a fi una dintre problemele de bază a APL. Încrederea părinților în sistemul educațional, tradițiile, valorile romilor sunt aspecte ce trebuie abordate în complex întru satisfacerea nevoilor educaționale.

6. Cît de accesibile sunt serviciile medicale?

Participanții nu au identificat careva dificultăți sau probleme la acest capitol, în mare măsură serviciile medicale sunt accesibile ca pentru toată populația: „Copiii și pensionarii sunt asigurați în mod obligatoriu, astfel nu se pune problema accesului la servicii medicale” (S, Hîncești).

„Consiliul raional Cîmîlia procură în fiecare an 30 de asigurări medicale care sunt oferite pe parcursul anului la necesitate: oricui cetățean care are nevoie” (R, Cîmîlia)

7. Cum credeți, sunt păstrate obiceiurile și tradițiile romilor?

Tradițiile și cultura romilor sunt respectate, conform relațiilor participanților. Este o întrebare care trebuie să-și preocupe în primul rînd pe însuși romii iar statul trebuie să le asigure tot suportul în această privință.

La nivel de localități au fost întreprinse mai multe măsuri cultural-artistice pentru romii cu participarea romilor.

„În ultimii 4 ani au fost realizate mese rotunde, ore literare, expoziții de carte (a ap rut cartea „Romi promotori ai culturii române ti”). În Soroca este organizat anual Festivalul etniilor, iar pe 8 aprilie se serbeaz ziua internațional a romilor” (Gr., Soroca)

Constat ri:

- APL se adreseaz mediatorului comunitar doar în cazul solicit rii informației de la raion despre activitatea mediatorului;
- O parte a reprezentanților APL au fost doar informați despre HG nr.56;
- O parte a reprezentanților APL nu cunosc deloc despre HG nr.56;
- HG nr. 56 nu a fost realizat în mare m sur deoarece nu a fot transmis mesajul de la structurile responsabile subdiviziunilor sale;
- APL nu au avut prev zut buget pentru realizarea HG nr.56 la nivel local;
- Mediatorul comunitar este perceput ca o unitate indispensabil în lucrul cu populația roma, dar nu pot asigura unitatea de salarizare;
- Concursurile anunțate pentru postul de mediator comunitar sunt nevalide din cauza necorespunderii exigenților concursului;
- APL percep populația de etnie roma ca membri ai comunit ții cu responsabilit ți reduse și grad sc zut de implicare.

II.2 Focus grup – reprezentanții ai comunit ților roma

Participarea reprezentanților de etnie roma a fost una diferit pentru cele trei zone (respectiv, ca valoare numeric au fost distribuiți în felul urm tor: Nord -6; Centru – 6; Sud – 3. Valoarea procentual este prezentat în figura 5)

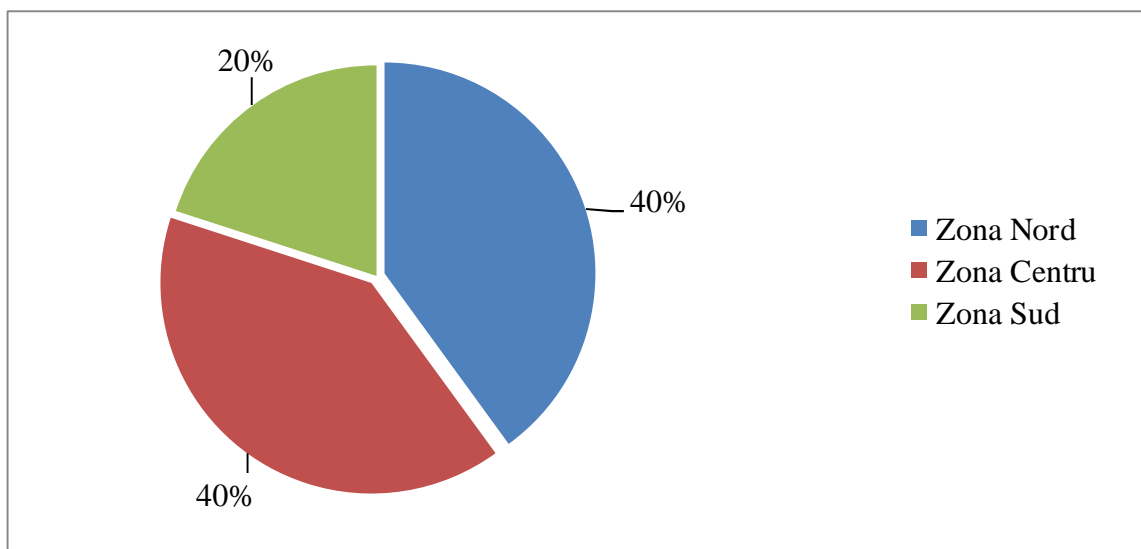

Figura 5. Reprezentanții etniei roma participanți Focus grupurilor

În continuare sunt prezentate rezultatele focus grupului cu reprezentanții de etnie roma întru elucidarea aspectelor discutate în cadrul întrebărilor adresate participanților:

1. Care este atitudinea Primăriei față de dvs?

Problemele menționate de reprezentanții de etnie roma sunt diverse, ele vizând toate domeniile vieții. Acestea sunt reprezentate procentual în figura 6.

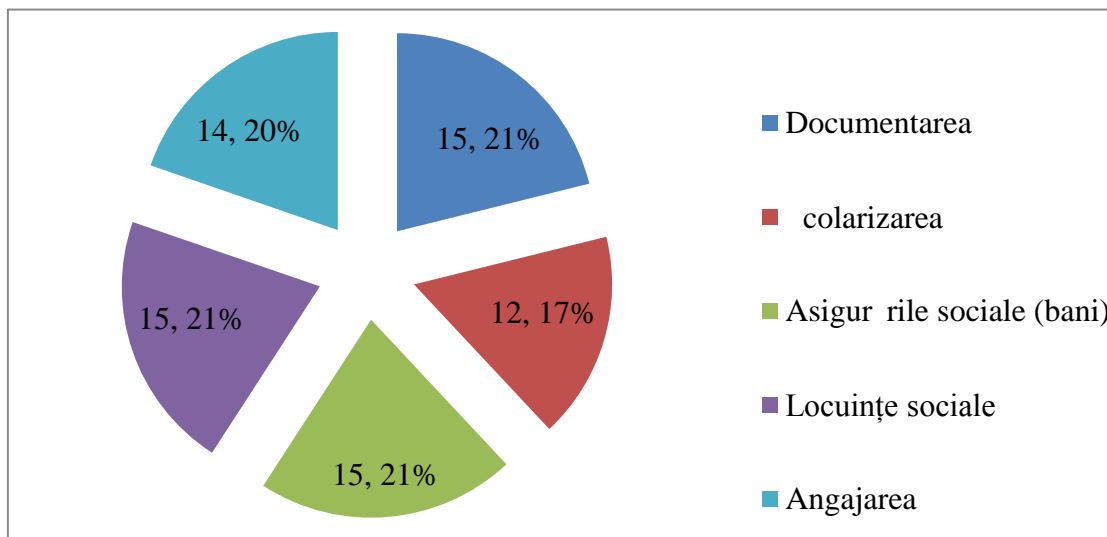

Figura 6. Problemele cele mai frecvente cu care se adresează romii la Primărie

”Când suntem în impas ne adresăm la Primar, la Secția de Pașapoarte și la Procuratură.” (L, Rîcani)

Totodată interpretarea mesajelor recepționate denotă lipsa de colaborare între instituții, astfel că cetățenii de etnie roma adesea se adresează unei persoane pe care o cunosc personal.

”Îmi există o rețea a femeilor și fetelor române și pentru că o cunosc personal pe Kristina, uneori o sunăm să ne dea sfaturi.” (S, Soroca).

2. Ce cunoașteți despre mediatorul comunitar?

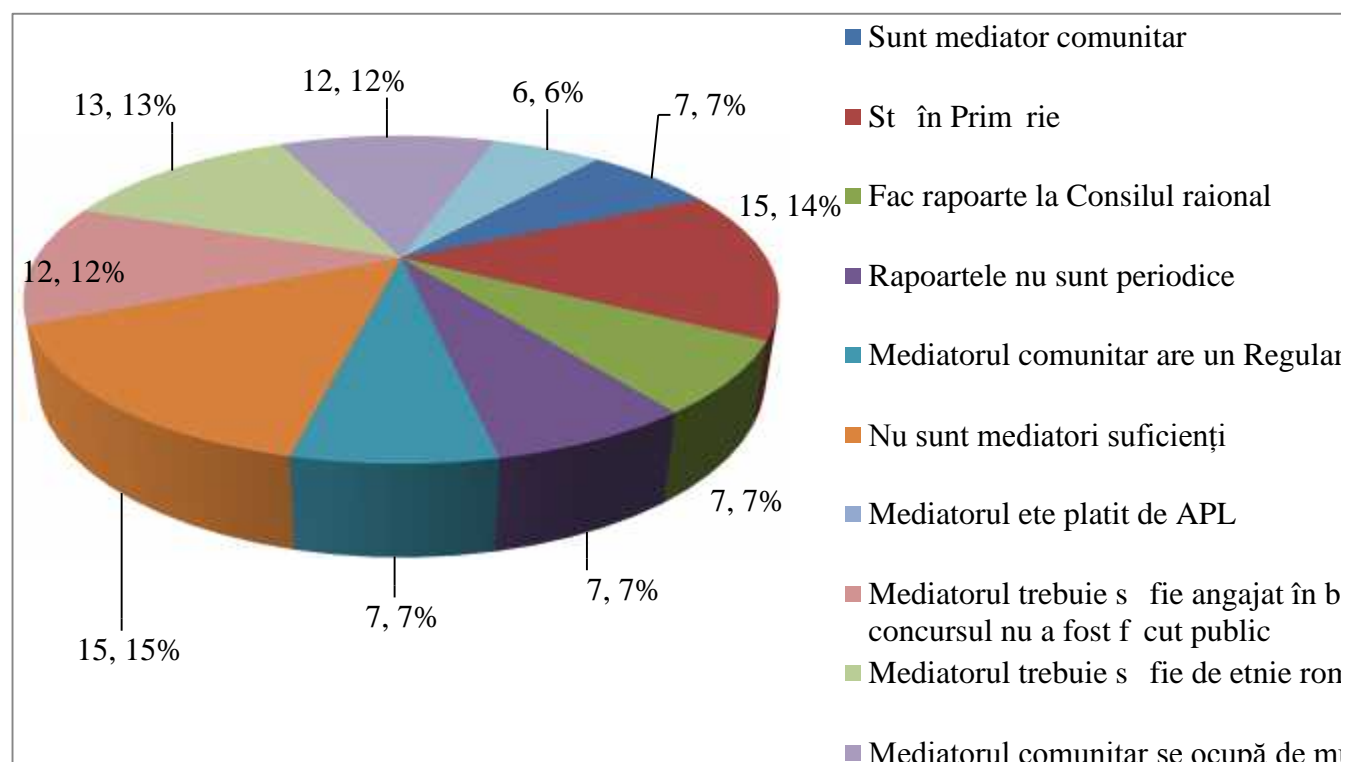

Figura 7. Ce cunoașteți despre mediatorul comunitar?

Reprezentanții de etnie roma participanți la focus grup cunosc despre mediator comunitar, unii fiind angajați ai primriei în această funcție. S-a menționat și faptul că în unele localități, deși conform normativelor se recomand angajarea mediatorului comunitar, primarii sunt contra.

”Primarul nu angajeaz mediator comunitar din anumite motive: nu sunt candidaturi potrivite; primriile nu doresc caib un rom în colectiv; mulți din APL nu înțeleg eficiența mediator comunitar”(P, Chi in u)

”Se consider că angajarea mediatorului comunitar duce la dublarea unor funcții, de exemplu a mediatorului comunitar cu cea a asistentului social”(V, Rî cani).

”Primarii vin la romi doar în timpul alegerilor, când au nevoie de vot.”(M, Chi in u).

”Exist temerea că angajarea mediatorului comunitar ar crea unele facilități pentru romi comparativ cu alte p turi sociale.”(N, Cimi lia).

Funcția de mediator comunitar este v zut diferit de cet ținii de etnie roma. Pe de o parte acesta e considerat a fi persoana care s faciliteze accesul romilor la diverse servicii, care s transmit mesajul la APL i s mențin o comunicare reu it cu ambele p rți.

„Mediatorul comunitar este v zut ca un ”superman”, ca un ”om-orchestr ”, care poate i trebuie s tie tot”(P, Chi in u)

Pe de alt parte, comunitatea roma nu are încredere în mediatorul comunitar din moment ce acesta e parte a prim riei.

„Comunitatea roma nu are încredere în mediatorul comunitar deoarece se percepe ca el gestioneaz banii repartizați pentru romi i o sa-i fure”(E, Rî cani).

Participanți la focus grup comunic faptul c comunitatea nu este informat despre responsabilit țile mediatorului comunitar, astfel adesea mediatorul este pe post de traduc tor între cet țeni i speciali ti.

Dar totu i, de cele mai dese ori problemele cu care se adreseaz populația de etnie roma sunt soluționate: „Un exemplu concret despre ajutorul primit de la mediatorul comunitar : o familie cu 6 copii imigrați din Rusia nu aveau acte nici pentru un membru al familiei (mama i cei 6 copii). Mediatorul comunitar împreun cu secretarul Prim riei au lucrat un timp îndelungat pentru a documenta familia. La moment toți au acte de identitate”(N, Chi in u).

Mediatorul comunitar pentru reprezentanții de etnie rom este o persoan care le faciliteaz comunicarea cu APL, dar i le ajut la soluționarea problemelor cu care aceștia se ciocnesc. Mediatorul comunitar este indispensabil în contextul incluziunii sociale a romilor i etnia acestuia este un factor determinant în câștigarea încrederii romilor în sistemul de protecție și nu doar.

3. G sirea unui loc de munc sau menținerea acestui loc este o problem pentru dvs?

Angajarea în câmpul muncii r mîne a fi o problem pentru populația roma (nivelul de educație, discriminarea, tradiții) (figura 8):

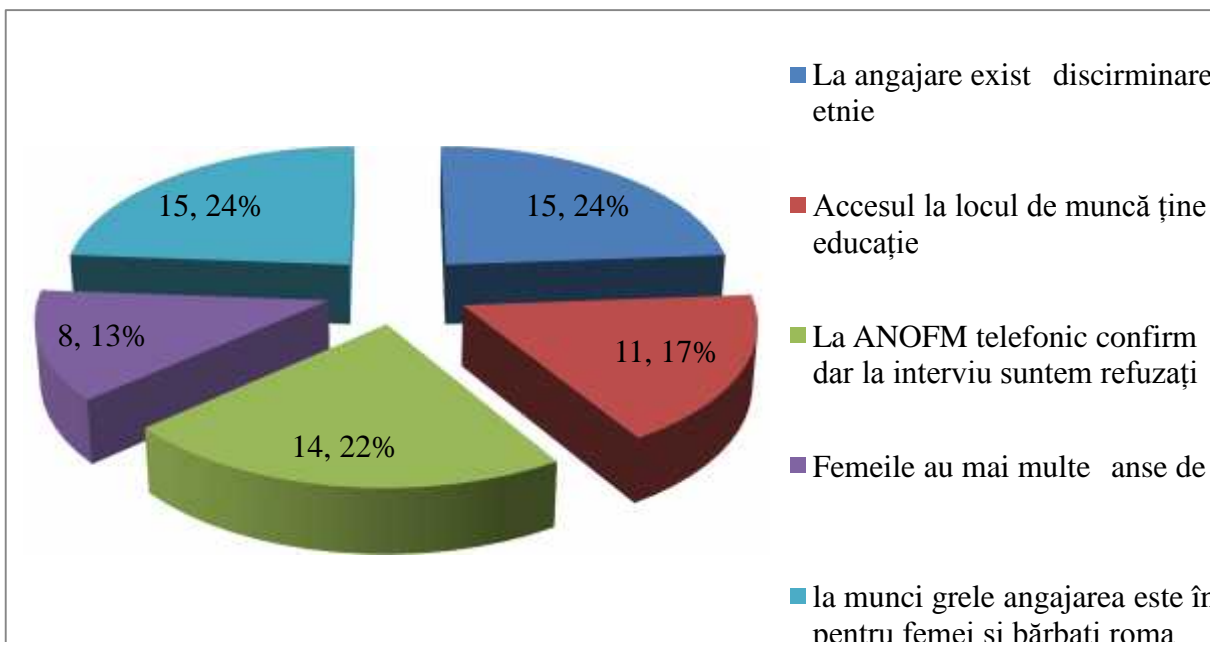

Figura 8. G sirea unui loc de munc sau menținerea acestui loc este o problem pentru dvs?

„G sirea unui loc de munc în raionul Flore ti este foarte dificil nu doar pentru romi. E o problem general ” (V, Flore ti).

„Accesul la un loc de munc depinde de nivelul de educație” (S, Soroca).

„Dac roma este mai deschis la piele i nu spune c este rom, poate fi angajat mai u or” (T, Anenii Noi).

„La ATOFM r spund telefonic c sunt locuri vacante, dar la prezentare romii sunt refuzați” (R, Rî cani).

„Chiar dac roma este angajat, atitudinea față de acesta este diferit . Exemplul meu, mediator comunitar angajat, am mers la raion s primesc 2 tone de ajutor material (haine) conform repartiz rii DASPF. În momentul când responsabilă pentru repartizare a identificat c sunt roma, a mic orat cantitatea ajutorului pîn la 1 ton . Primarul era cu mine, dar nu a putut schimba situația. Eu am concretizat la Primar dac etnia mea a fost motivul i acesta a confirmat. Despre ce s vorbim?” (E, F le ti).

Romii exprim p rerea c sunt discriminați la angajarea în câmpul muncii, în cazul alegerii dintre rom, rus i moldovean, niciodat nu va fi ales roma.

4. Care este comunicarea cu ceilalți membri ai localit ții dvs?

Roma au exprimat convingerea c nu exist mari probleme în relaționarea cu alți membri ai comunit ții. Conflictele sunt minore, comune pentru oricare comunitate cu grupuri minoritare. Din momentul instituirii MC oricare conflict se rezolv cu ajutorul acestuia. i dac apar situații de neînțelegere acestea sunt legate de atitudini, prejudec ți și discriminare. Aceasta este valabil cât pentru maturi atît și pentru copii în coal .

„Conflicte evidente nu sunt, dar spre exemplu în clas copiii roma sunt așezați în b ncile din spate” (V, Cahul).

„Mulți roma vorbesc doar limba romani i nu comunic cu alții c nu cunosc limba” (L, Ialoveni).

„Conflictele între roma înainte erau rezolvate de Baron. Acum deja roma se adreseaz la MC nu doar cu întreb ri ce se refer doar la roma, dar și în cazul unor mici conflicte sau neînțelegeri cu alți s teni” (S, Soroca).

5. Cît de important a devenit educația copilului dvs în ultimul timp?

Roma au invocat faptul c colarizarea este o problem , dar în ultima perioad lucrurile s-au schimbat spre bine: num rul copiilor școlarizați a crescut, num rul copiilor în ciclul gimnazial este mai mare. Au relatat despre faptul c și în liceu sunt mai mulți copii, respectiv și studenți roma sunt mai mulți.

Factorii care au contribuit la îmbun t țirea situației sunt: existența Planului de susținerea a populației care impune APL s monitorizeze această problem , mediatorul comunitar, existența oportunit ților de primire a burselor pentru studenții roma, exemplu „Roma Educations Fondations”.

Totul și colarizarea rămâne una dintre problemele majore recunoscute de roma. În discuțiile întreținute au fost identificate un șir de motive din cauza cărora copiii roma nu sunt școlarizați sau abandonează școala:

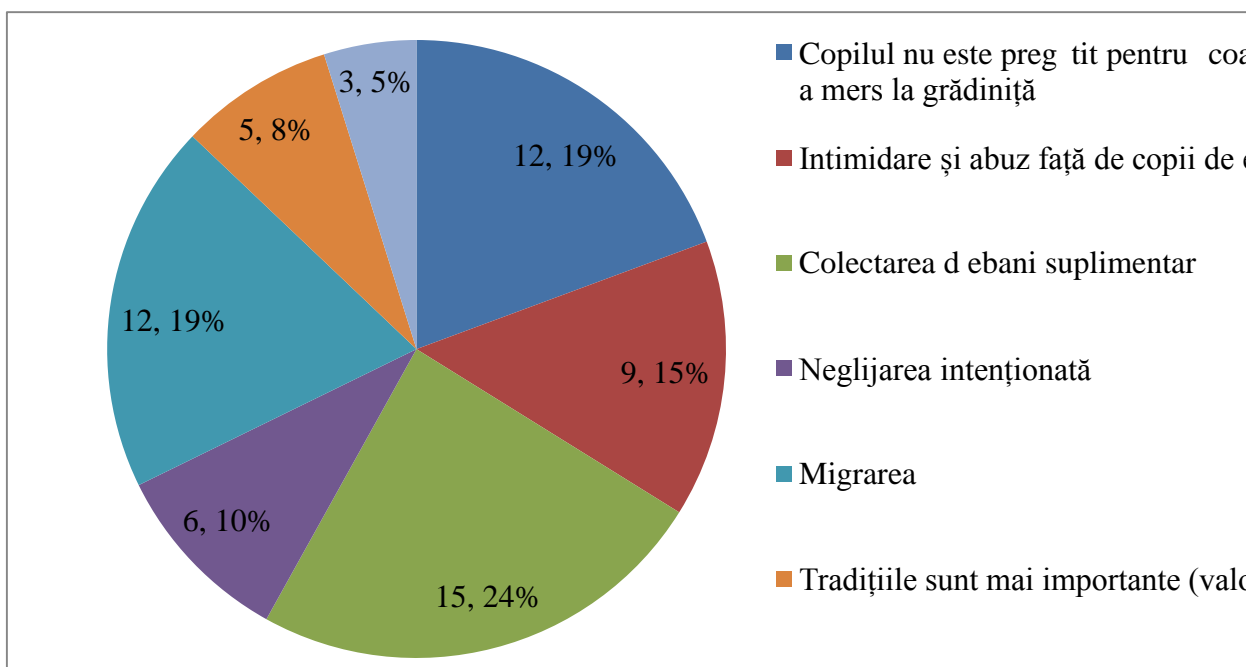

Figura 9. De ce copiii dvs nu merg la școală ?

„În școală există colectare suplimentară de bani pentru manuale, caiete adică toate. Mamele nu pot ține piept acestor cheltuieli. Un caz real: unui copil care nu a putut achita taxa pentru chiria manualelor și s-a dat cârți cu vechime de 5 ani” (L, Rîcani).

„Că sătoriile timpurii sunt un motiv de ce fetele nu rămân în clasele gimnaziale. Dar aceasta este o tradiție, e cultura noastră ” (E, Briceni).

„O altă problemă legată de valorile roma este cea cu privire la conduita fetelor: acestea nu au voie să rămână la câmin” (S, Soroca).

„Copiii în sat merg la școală pentru că pot lua masa caldă gratuit. Pentru familii aceasta este o soluție de a asigura hrana copiilor, dar nu educația acestora” (A, Cimișlia).

„Există cazuri când copiii sunt incluși în grupul copiilor cu CES, romii percep aceasta ca stigmatizare” (V, Cahul).

„Părinții nu au încredere în sistemul educațional că va contribui la respectarea și păstrarea valorilor roma: nu sunt siguri că ceea ce îi învață educatorii la grădiniță sau profesorii la școală corespunde tradițiilor, valorilor roma. Și atunci părinții mai bine țin copiii acasă și îi educă în spiritul valorilor roma” (L, Rîcani).

Cine și cum poate ajuta la soluționarea problemei educației copiilor roma? După părerea participanților este responsabilitatea statului, respectiv APL, ONG-urile și soluțiile ar fi:

- Ore de meditație;
- Activități extracurriculare;
- Discipline care să asigure păstrarea tradițiilor;
- Profesori de etnie roma;
- Manuale în romani pentru activități opționale;
- Capitole despre romi incluse în manualele de istorie;
- Organizarea colilor de vară cu copiii roma;

6. Cât de accesibile sunt serviciile medicale?

Participanții au exprimat părerea că serviciile medicale nu sunt accesibile deoarece romii nu posedă polițe de asigurare medicală. Un alt factor rămâne a fi atitudinea discriminatorie, prejudecățile față de romii în instituțiile medicale.

„Aproximativ 90% din populația roma nu deține polițe de asigurare medicală, ca urmare ei nu se adresează la medic sau sunt nevoiți să se adreseze la medic pentru a fi consultați” (S, Chișinău).

„Romilor le este frică să se adreseze la medic, dar nu recunosc asta. Ei se apelează mai des la medicina netradițională” (P, Drochia).

„O altă problemă este faptul că femeia roma nu se poate adresa unui medic ginecolog bărbat” (S, Hîncești).

„Asistența medicală de urgență uneori refuză chemarea la roma” (E, Briceni).

„Totuși medicii au un comportament mult mai uman în comparație cu alți specialiști” (V, Cimișlia).

„Femeile gravide fără bani nu sunt deservite calitativ” (C, Otaci).

7. Cum credeți, ați reușit să vă păstrați obiceiurile și tradițiile?

Participanții au exprimat o opinie comună: Cum poți face ceva pentru romii fără romii?

Cu privire la conservarea culturii participanții au menționat câteva condiții:

- Resurse financiare;
- Sedii pentru activități culturale;
- Asigurarea cu costume (port național) scenice;
- Asigurarea cu salarii.

„Enigma Romilor este unicul ansamblu înregistrat la Ministerul Culturii ca ansamblu al romilor, dar membrii acestui ansamblu au fost asigurați cu salarii doar un singur an de zile. Ar fi mai bine să fie angajați de Filarmonică sau Moldova Concert pentru că asta presupune un salariu asigurat de stat” (S, Chișinău).

„Consiliul raional ar trebui să înregistreze la nivel de raion ansamblu și să faciliteze participarea lor la diverse manifestări, de exemplu: Festivalul etniilor în septembrie” (P, Chi in u).

„Pstrarea culturii și tradițiilor este și responsabilitatea romilor” (V, Hince ti).

„În unele comunități compact populate de roma să fie limba romani a 3 limbă de comunicare” (N, Chi in u).

„Să fie inclusă în universități disciplina „Romalologica” ca curs opțional, pentru cei care manifestă interes pentru cultura roma” (I, Chi in u).

„În Moldova există un profesor roma care a făcut studii în România și are experiența de predare, dar la moment nu mai profesează din stoparea finanțării. Dar este o bună practică care poate fi reînviată, cu atât mai mult cât noi putem beneficia și de manualele din România” (, Chi in u)

Constatări:

- Roma sunt discriminați pe criteriu de etnie;
- Angajarea romilor este o problemă pentru populația roma (nivelul de educație, discriminarea, tradiții);
- Școala nu satisface nevoile de educație a copilului roma (tradiții, valori, lipsa curriculei, lipsa manualelor etc.);
- Lipsa accesului la locuințele sociale;
- Problema documentării (generații nedocumentate);
- Accesul limitat la serviciile medicale din cauza numărului mic al posesorilor poliței de asigurare medicală ;
- Doar în ultimul timp (HG nr. 56) numărul reprezentanților etnie roma care participă în procesul decizional a crescut (nesemnificativ);
- Se atestă o implicare activă a femeilor în viața socială – politică .

III. Chestionar

Prezentăm rezultatele licențierii științelor sociale privind structurile liber-tății și dimensiunile culturii române:

I. DATE GENERALE

II. DOMENIILE DE INTERVENȚIE

III. INFORMAREA ȘI PROBLEMELE SPECIFICE

IV. SITUAȚIA ACTUALĂ ȘI PROGNOZA

I. DATE GENERALE

Structura dimensiunilor culturale este prezentată în figura 9:

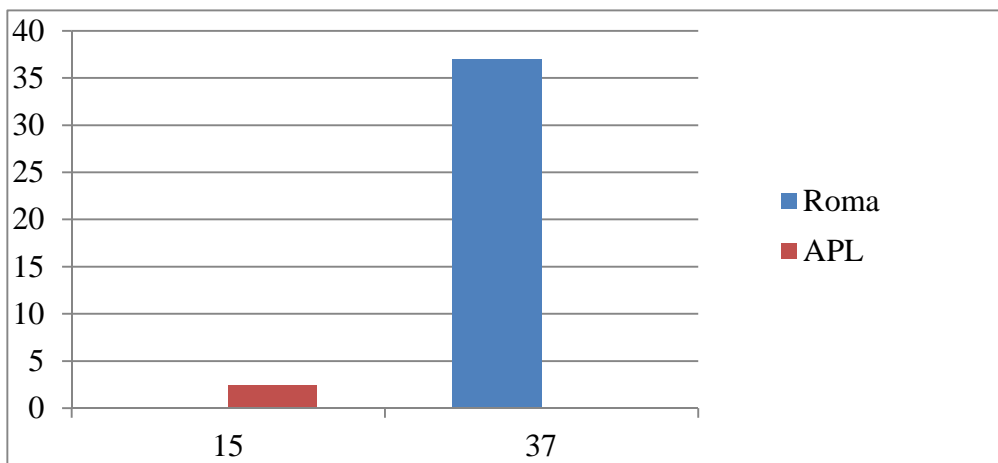

Figura 10. Participare chestionar (valoare numeric)

II. DOMENIILE DE INTERVENȚIE

Prima dimensiune component a chestionarului ne-a oferit următoarele date:

Reprezentanții APL au selectat varianta de răspuns „foarte nemulțumiți” pentru întrebările dimensiunii Domeniile de intervenție:

Tabelul 1. Domeniile de intervenție, răspunsuri reprezentanți APL

Din numărul total de chestionați 37 (valoare absolut 100%) 32, 43% exprim nemulțumirea față

Nr .	Cât de mulțumiți sunteți de.....?	Foarte nemulțumit
1.	Dezvoltarea localității dvs.	2
2.	Datele/informația de care dispuneți despre romii din localitate	1
3.	Serviciile medicale de care beneficiază romii din localitate	1
4.	Serviciile sociale de care beneficiază romii din localitate	-
5.	Serviciile educaționale de care beneficiază romii din localitate	2
6.	Ajutorul material care este oferit romilor din localitate	2
7.	Implicarea romilor în viața localității	4

de unele domenii de intervenție cu privire la susținerea populației de etnie roma. Incidența cea mai înaltă de răspunsuri a fost identificată la întrebarea „Implicarea romilor în viața localității”, ceea ce semnifică 10, 81% din totalul de 32, 43 % foarte nemulțumiți.

❖ Reprezentanții populației de etnie roma au selectat varianta de răspuns „foarte nemulțumiți” pentru întrebările dimensiunii Domeniile de intervenție:

Tabelul 2. Domeniile de intervenție, răspunsuri reprezentanți populație etnie roma

Nr .	Cât de mulțumiți sunteți de serviciile de care beneficiați?	Foarte nemulțumit
1.	Asistența socială	2
2.	Serviciile educaționale (grădinița, școala)	1
3.	Asistența medicală	2
4.	Ajutorul social	2
5.	Activitatea mediatorului comunitar	3

6.	Serviciile oferite de poliție	-
7.	Angajarea în câmpul muncii	5

Din numărul total de chestionați reprezentanți ai populației de etnie roma 15 (valoare absolut 100%) 100 % exprim nemulțumirea față de unele domenii de intervenție cu privire la susținerea populației de etnie roma. Incidența cea mai înaltă de răspunsuri a fost identificată la întrebarea „Angajarea în câmpul muncii”, ceea ce semnifică 33,33% din totalul de 100 % foarte nemulțumiți.

❖ În ce măsură sunteți mulțumiți de ceea ce face conducerea rii pentru protejarea drepturilor romilor în următoarele domenii?

Tabelul 3. Domeniile de intervenție, răspunsuri reprezentanți APL și reprezentanți populație etnie roma

Nr.	În ce măsură sunteți mulțumiți de ceea ce face conducerea rii pentru protejarea drepturilor romilor în următoarele domenii?	Foarte nemulțumit		Nu prea mulțumit	
		APL	Roma	APL	Roma
1.	Promovarea Serviciului Mediatorilor Comunitari pentru Comunitățile de Romi	9	3	11	5
2.	Învățământ	-	1	16	9
3.	Locurile de muncă	7	7	21	5
4.	Asistență medicală	2	3	12	4
5.	Cultura	4	3	11	5
6.	Protecția drepturilor romilor	1	4	17	8
7.	Promovarea egalității de gen	3	4	15	9
8.	Asigurarea cu locuințe	11	7	10	6
9.	Salariile	14	6	11	8
10.	Pensiile	10	8	9	6

Dată în context prezintă următoarea situație constatată la această întrebare: reprezentanții APL au optat pentru varianta „foarte nemulțumiți” la 9 dintre cele 10 domenii propuse. Domeniul cu cea mai înaltă incidență de răspunsuri au fost „Salariile” -37,83% din valoarea absolută de 100% (37 valoarea numerică) și „Asigurarea cu locuințe” – 29,72%, dar și „Pensiile” - 27%. Celelalte domenii au cumulat un % mai mic în comparație cu acestea 3, respectiv: „Promovarea Serviciului Mediatorilor Comunitari pentru Comunitățile de Romi” – 24,32%; „Locurile de muncă” - 18,91%; „Cultura” – 10,81%; „Promovarea egalității de gen” -8,1 %; „Asistență medicală” – 5,4% și „Protecția drepturilor romilor” -2,7 %. Constatăm că domeniul „Învățământ” nu a fost asociat cu răspunsul „foarte nemulțumit”.

Varianta „nu prea mulțumit” a fost aleasă de 60 % (21) pentru domeniul „locurile de muncă”; pentru domeniul „protecția drepturilor romilor” au fost oferite 17 răspunsuri (45,94%); pentru domeniul

„înv ț mînt” au optat 43, 24 % (16). Respectiv, celelalte domenii au un procent mai mic de 40% în comparație cu aceste 3 domenii prezentate.

Reprezentanții populație de etnie roma au optat pentru varianta „foarte nemulțumiți ” la toate cele 10 domenii propuse. Domeniul cu cea mai înaltă incidență de răspunsuri au fost „Pensiile ”-55, 33% din valoarea absolută de 100% (8 valoarea numerică); pentru domeniile „Asigurarea cu locuințe” și „Locurile de muncă ” a fost identificat același procent de răspunsuri – 46,66 %, (7). Următorul domeniu cu incidență înaltă de răspunsuri este „Salariile” - 40% (6).

Varianta „nu prea mulțumit” a fost aleasă de 60 % (9) pentru domeniul „Promovarea egalității de gen” și „Înv ț mînt” – 60%. Următoarele domenii pentru care au optat cei mai mulți participanți sunt: „Protecția drepturilor romilor” și „Salariile” a câte 53, 33% (8).

Distribuția răspunsurilor subiecților chestionați la această dimensiune a chestionarului relevă faptul că participanții optează pentru aceleași variante de răspunsuri aproape pentru aceleași domenii, respectiv:

Varianta de răspuns „foarte nemulțumit” este oferită de APL pentru domeniile în proporție de:

1. „Salariile” – 37, 83%;
2. „Asigurarea cu locuințe” – 29, 72%;
3. „Pensiile”- 27%

Varianta de răspuns „foarte nemulțumit” este oferită de reprezentanții populației de etnie roma pentru domeniile în proporție de:

1. „Pensiile”- 55,33%;
2. „Asigurarea cu locuințe” și „Locuri de muncă ”- 44,66%;
3. „Salariile” – 40%

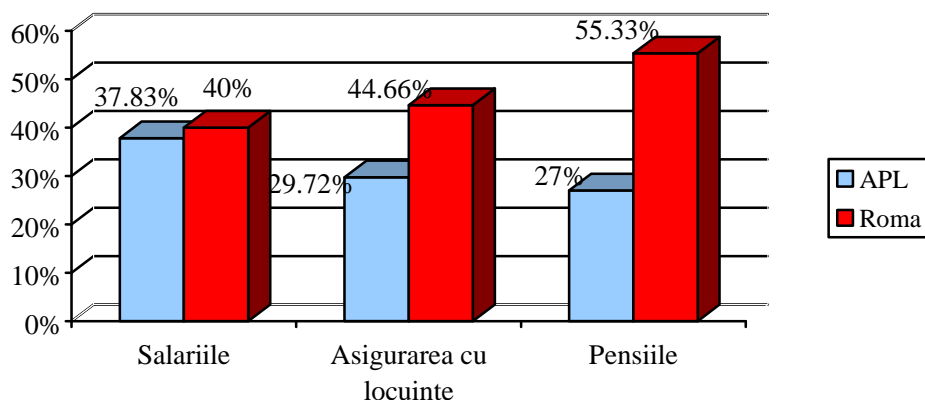

Figura 11. Distribuția răspunsurilor subiecților chestionați la dimensiunea „Domeniile de intervenție” (dimensiuni cu % înalt)

III. INFORMAREA I PROBLEMELE SPECIFICE

În continuare sunt prezentate datele obținute la dimensiunea a treia a chestionarului:

❖ Care este cea mai importantă sursă pentru informarea dvs despre romii din Moldova/ Care este cea mai importantă sursă de informare a dvs:

Tabelul 4.1. Informarea și problemele specifice, răspunsuri reprezentanți APL și reprezentanții populației etnie roma

Nr.	Care este cea mai importantă sursă pentru informarea dvs despre romii din Moldova.	În primul rând	
		APL	Roma
1.	Televiziunea	18	12
2.	Internetul	17	11
3.	Radio-ul	8	4
4.	Prietenii, vecinii	14	6
5.	Ziarele	8	6
6.	Familia	11	10
7.	Zvonuri	9	1
8.	Colegii de serviciu	10	5
9.	De la locul de muncă	20	5
10.	Nu mă informez despre romi	1	4

Analizând indicele numeric, identificăm domeniul cu cea mai înaltă incidență de răspunsuri: „De la locul de muncă” -20, respectiv 54,05% la reprezentanții APL, urmat de „Televiziunea” – 18, respectiv 48,64% și „Internetul” -17, respectiv 45,94%.

Datele obținute la reprezentanții populației de etnie roma indică cele mai ridicate cifre la domeniile: „Televiziunea” -12, respectiv 80%, „Internetul” – 11, respectiv 73,33% și „Familia” 10, respectiv 66,66%.

Constatăm că domeniul „Nu mă informez despre romi” a fost ales de 1 reprezentant APL (2,70%) și 4 reprezentanți ai populației de etnie roma (26,66%).

❖ Care sunt lucrurile care vă îngrijorează cel mai mult la romi?

Tabelul 4.2. (a) Informarea și problemele specifice, răspunsuri reprezentanți APL

Nr.	Care sunt lucrurile care vă îngrijorează cel mai mult la romi?	În primul rând (indice numeric și procentual)	
		Indice	Procentual
1.	Obiceiurile, tradițiile	5	13,51%
2.	Sărăcie	28	75,67%
3.	Viitorul copiilor	33	89,18%
4.	Criminalitatea, infracțiunea	15	40,54%
5.	Relațiile interetnice	9	24,32%
6.	Comportamentul	14	37,83%
7.	Analfabetismul	32	86,48%
8.	Lipsa unei locuințe	22	59,45%

9.	omajul	28	75,67%
10.	Alte domenii specificați?	2	5,4%

Interpretând datele din tabelul 4.2. (a) se observă cinci domenii de îngrijorare a reprezentanților APL (acumulând indicile procentual mai mare de 50) cu privire la populația de etnie roma. Acestea sunt: „Viitorul copiilor” – 33 (89, 18%); „S r cia” – 28 (75, 67%); „Analfabetismul” – 32 (86, 48%); „ omajul” - 28 (75,67%); „Lipsa unei locuin e” – 22 (59, 45%).

„Viitorul copiilor”- este grija de top cu 89,18%.

Doi reprezentanți ai APL au notat în rubrica „Alte domenii”urm toarele aspecte ale îngrijor rii lor:

- impresia c nu sunt identificate persoanele roma în localitate (Dondu eni);
- furatul/ mecheria (Cimi lia).

Tabelul 4.2. (b) Informarea i problemele specifice, r spunsuri reprezentanți reprezentanții populație etnie roma

Nr.	Care sunt lucrurile care v îngrijorează cel mai mult la romi?	În primul rând (indice numeric i procentual)	
1.	Pre urile	5	33,33%
2.	S r cia	15	100%
3.	Viitorul copiilor	15	100%
4.	omajul	13	86,66%
5.	Corup ia	9	60%
6.	Un r zboi în zon	6	40%
7.	Criza financiar	8	53,33%
8.	Boala	8	53,33%
9.	Criminalitatea, infrac iunea	7	46,66%
10.	Foamea	10	66,66%
11.	Lipsa înc lzirii în perioada rece	8	53,33%
12.	Rela iile interetnice	5	33,33%
13.	Instaurarea unei dictaturi	2	13,33%
14.	Atîrnarea persoanelor din prim rii, consilii raionale, ministere, etc...	6	40%
15.	Lipsa unei locuin e	11	73,33%
16.	Dispari ia pas cu pas a postului de mediator comunitar	12	80%
17.	Discriminarea	14	93,33%

În topul îngrijor rilor la respondenții populației de etnie roma sunt „Viitorul copiilor” i „S r cia” – 15 (100%) care au fost selectate în primul rând de toți. De asemenea cu indice procentual înalt, între 93,33% i 60% sunt urm toarele domenii de îngrijorare: *Discriminarea, omajul, Dispari ia pas cu pas a postului de mediator comunitar, Lipsa unei locuin e, Foamea, Corup ia.*

R s unsurile subî c il r la această dimensiune a chestionarului ne prezint urm toarea situație pe domenii cu alegerea r spunsului „În primul rând”:

1. „Viitorul copiilor” - cu 89,18% pentru APL și 100% pentru reprezentanții populație etnie roma;
2. „S r cia” –75, 67% pentru APL și 100% pentru reprezentanții populație etnie roma;
3. „Analfabetismul” –86, 48% pentru APL;
4. „ omajul” - 75,67% pentru APL și 86,66% pentru reprezentanții populație etnie roma;
5. „Lipsa unei locuin e” – 59, 45% pentru APL și 73,33% pentru reprezentanții populație etnie roma;
6. „Discriminarea” - 93,33% pentru reprezentanții populație etnie roma;
7. „Dispari ia pas cu pas a postului de mediator comunitar” - 80% pentru reprezentanții populație etnie roma.

Dimensiunea dat a conținut diferite întreb ri pentru APL și pentru reprezentanții populație etnie roma, respectiv unele întreb ri au r spunsuri doar de la un grup de participanți.

O sa mențion m faptul c romii au identificat ca îngrijorare aproape absolut „Discriminarea” – cu 93,33%, dar i grija pentru viitorul copiilor, s r cia familiilor rome (100%) și îngrijorarea pentru menținerea postului de mediator comunitar.

❖ Ce crede i c ar trebui de întreprins pentru a îmbun t i situa ia social-economic a romilor din Moldova?

Tabelul 5. Informarea i problemele specifice, r spunsuri reprezentanți APL și reprezentanții populație etnie roma

Nr.	Ce crede i c ar trebui de întreprins pentru a îmbun t i situa ia social-economic a romilor din Moldova?	În primul rând (indice numeric și procentual)			
		APL		Roma	
1.	Îmbun t irea m surilor de susținere a romilor	24	64,86%	14	93,33%
2.	Extinderea împuternicirilor administra iei locale (prim rii)	17	45,94%	6	40%
3.	Stoparea discrimin rii romilor în societate	22	59,45%	13	86,66%
4.	Facilitarea angaj rii în câmpul muncii pentru romi	27	72,97%	13	86,66%
5.	Combaterea corup iei	16	43,24%	8	53,33%
6.	Combaterea criminalit ii	16	43,24%	8	53,33%
7.	Îmbun t irea activit ii poli iei	15	40,54%	6	40%
8.	Srijinirea micului business	21	56,75%	9	60%
9.	Atragerea investi iilor str ine	25	67,56%	10	66,66%
10.	Oferirea mai multor înlesniri sectorului privat	18	48,64%	6	40%
11.	Extinderea func iei de mediator comunitar	29	78,37%	15	100%
12.	Promovarea culturii romilor	18	48,64%	10	66,66%

În identificarea soluțiilor întreprinse pentru a îmbun t i situa ia social-economic a romilor din Moldova, se observ diferenț procentual important între datele obținute la reprezentanții APL și la

populația de etnie roma la aceiași itemi. De exemplu la „Îmbunătățirea măsurilor de susținere a romilor” și la „Extinderea funcției de mediator comunitar” populația de etnie roma oferă procentele cele mai înalte de 93,33% și de 100%, comparativ cu procentele reprezentanților APL de 64,86% și respectiv 78,37%.

❖ Care sunt cele mai importante 3 probleme care trebuie rezolvate pentru a îmbunătăți situația romilor în Republica Moldova:

Tabelul 6. Informarea și problemele specifice, răspunsuri reprezentanți APL și reprezentanții populație etnie roma

Nr.	Care sunt cele mai importante 3 probleme care trebuie rezolvate pentru a îmbunătăți situația romilor în Republica Moldova (cu participarea romilor):	În primul rând (indice numeric și procentual)			
		APL		Roma	
1.	Înființarea unui organ pe lângă un minister de resort de susținere a drepturilor romilor	12	32,43%	11	73,33%
2.	Sprejinierea dezvoltării și promovării culturii romilor	10	27,02%	5	33,33%
3.	Combaterea discriminării în domeniul asistenței sociale și medicale	17	45,94%	10	66,66%
4.	Accesul romilor la învățământul de calitate	24	64,86%	10	66,66%
5.	Angajarea în câmpul muncii pentru romi	25	67,56%	10	66,66%
6.	Consultanță juridică	13	35,13%	3	20%
7.	Asigurarea localităților cu mediator comunitar rom	22	59,45%	13	86,66%
8.	Facilitarea accesului romilor la locuințe sociale	9	24,32%	7	46,66%
9.	Diminuarea sărăciei la nivel de țară	30	81,08%	6	40%
10.	Instabilitatea socială și politică din țară	25	67,56%	6	40%

Din datele prezentate în tabelul 6 constatăm următoarele: în identificarea a 3 probleme care trebuie rezolvate pentru a îmbunătăți situația romilor în Republica Moldova, domeniul cu cea mai înaltă incidență de răspunsuri la reprezentanții APL este „Diminuarea sărăciei la nivel de țară” - 81,08% din valoarea absolută de 100% (37 valoarea numerică); „Instabilitatea socială și politică din țară” și „Angajarea în câmpul muncii pentru romi” – cu câte 67,56%, dar și „Accesul romilor la învățământul de calitate” - 64,86% .

La aceeași întrebare domeniul cu cea mai înaltă incidență de răspunsuri la populația de etnie roma este „Asigurarea localităților cu mediator comunitar rom”- 86,66%. O incidență înaltă de răspunsuri (73,33%) sunt la domeniul „Înființarea unui organ pe lângă un minister de resort de susținere a drepturilor romilor”.

În identificarea a 3 probleme care trebuie rezolvate pentru a îmbunătăți situația romilor în Republica Moldova, se observă diferențe procentuale importante între datele obținute la reprezentanții APL și la populația de etnie roma la aceleași întrebări. Astfel domeniile „Asigurarea localităților cu mediator

comunitar rom” „Combaterea discriminării în domeniul asistenței sociale și medicale”, „Înființarea unui organ pe lângă un minister de resort de susținere a drepturilor romilor” sunt apreciate ca foarte importante pentru populația de etnie roma comparativ cu aprecierea reprezentanților APL, care dau un procentaj mare domeniilor „Diminuarea sărăciei la nivel de țară” și „Instabilitatea socială și politică din țară”.

IV. SITUAȚIA ACTUALĂ ȘI PROGNOZA

❖ Cât de mulțumit sunteți de activitatea mediatorului comunitar rom?

Chestionarul aplicat ne oferă următoarele date: 12 (32, 43%) reprezentanții APL nu au în comunitate angajat mediator comunitar, respectiv celelalte variante de răspuns au fost selectate doar de 25 de reprezentanți APL. Dintre aceștia 8 sunt „mulțumiți” de activitatea mediatorului comunitar.

Putem constata că APL exprimă satisfacție pentru activitatea mediatorului comunitar (în localitățile unde sunt angajați).

❖ Cât de mulțumit sunteți de activitatea primăriilor, consiliilor raionale, ministerelor?

Reprezentanții populației de etnie roma ne-au oferit următoarele date: 10 optează pentru „nu prea mulțumit”.

❖ Cum apreciați veniturile actuale ale familiilor rom?

Reprezentanții APL au optat pentru varianta de răspuns „nu ajung nici pentru strictul necesar” în proporție de 15, ceea ce reprezintă 40, 54%, respectiv reprezentanții populației de etnie roma – 7, sau 46, 66%.

Alt variant de răspuns cu incidență înaltă este „ajung numai pentru strictul necesar” cu distribuirea următoare: 9 (24, 32%) reprezentanți APL și 5 (33, 33%) reprezentanții populației de etnie roma.

❖ Cum credeți în viața romilor s-au produs schimbări pozitive din anul 2012 până în prezent decembrie 2015?

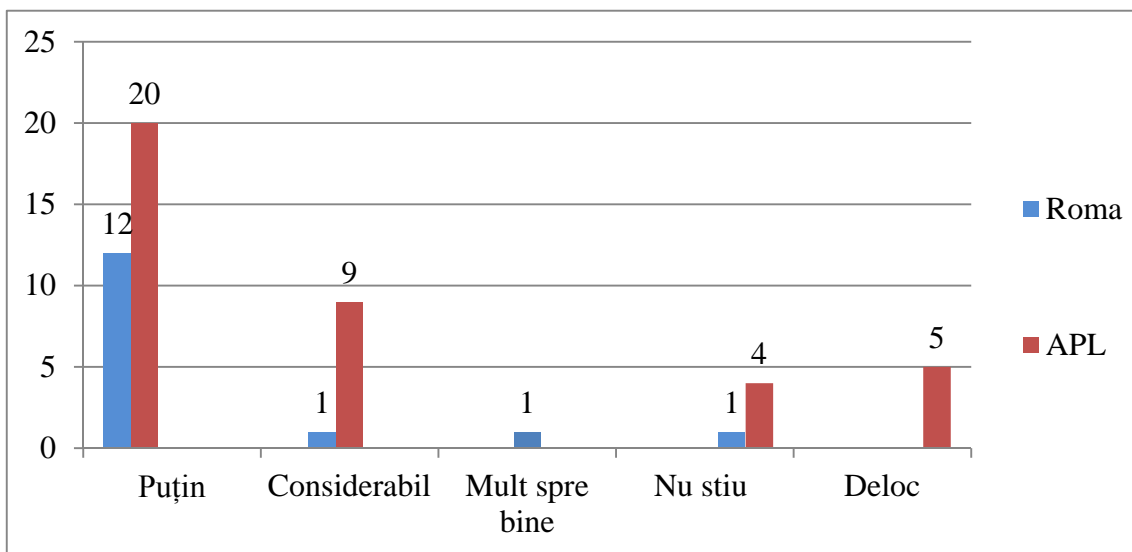

Figura 12. Schimbări pozitive produse în viața romilor din anul 2012 pînă în prezent decembrie 2015?

❖ Cum credeți că vor trăi românii peste un an?

Constatăm poziția APL cu privire la nivelul de trai peste un an de zile ca fiind una pozitivă: 20 de respondenți (54%) optează pentru răspunsul „ceva mai bine”, iar românii sunt nedeterminați în prognozarea viitorului apropiat și ne oferă mai multe răspunsuri cu aceeași incidență: „ceva mai rău” – 4, „mult mai rău” – 4, „nici o schimbare” – 3, „ceva mai rău” – 2 și „nu știu” – 2.

Comentariile APL la această dimensiune:

- Dacă vor fi susținuți la nivel de Guvern, vor trăi cu mult mai bine (Orhei);
- Pot afirma că românii în Republica Moldova vor trăi mai bine atunci când vor dori ei, desigur cu creșterea suportului din partea Administrației publice (Chișinău);
- Vine o generație care prea puțin studiază, iar necesitățile sociale devin mai înalte (Nisporeni);
- Situația va fi aceeași ca și pînă acum, diferit pentru fiecare familie în parte, indiferent de etnie (Rîceni);
- Este necesar să se implice toată comunitatea, instituțiile statului să lucreze mai activ cu mediatorul comunitar (Rîceni);
- Un an este prea puțin în Moldova pentru a schimba ceva spre bine, se referă la toți cetățenii Republicii Moldova (Hîncești);
- Dacă vor depune efort să trăiască mai bine (Leova);
- Exact ca și noi moldovenii, cine muncește are, cine nu – nu, doar cu ideea să muncească cinstit și onest (Cimișlia).

Comentariile reprezentanților populației de etnie roma:

- Depinde de acțiunile întreprinse de Guvern (Chișinău);

- Cu condiția că mediatorii comunitari vor fi prezenți la locul lor (Chișinău);
- După situația care este la moment (politic și economic) nu sperăm la bine (Drochia).

Constatări:

- Ambele grupuri exprim poziții similare cu privire la măsurile întreprinse în perioada 2011-2015 în susținerea populației de etnie romă – sunt insuficiente și schimbările sunt minore pentru a atesta o evoluție substanțială;

- Măsurile întreprinse în conformitate cu Planul de acțiuni privind susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pentru anii 2011-2015 sunt apreciate ca satisfăcătoare de APL și mai puțin satisfăcătoare de romi;

- Reprezentanții APL exprim convingerea că oricare schimbare spre bine poate fi obținută doar prin implicarea activă, responsabilă și a populației de etnie romă;

- Reprezentanții populației de etnie romă exprim convingerea că românii sunt grupul de populație discriminat în Republica Moldova.

CONSTAT RI I CONCLUZII

Evaluarea Planului de acțiuni privind susținerea populației de etnie rom din Republica Moldova pentru anii 2011-2015, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.494 din 8 iulie 2011 prin metodele menționate ne-a permis să facem următoarele constatări și concluzii:

Constatări generale:

1. Evaluarea a fost realizată în conformitate cu domeniile prioritare: I) promovarea serviciului mediatorilor socio-comunitari; II) educație; III) muncă și bună stare economică; IV) sănătate și securitate socială; V) cultură și mass-media; VI) administrație publică, ordine publică și documentare; VII) locuințe;

2. Evaluarea a fost realizată în perioada decembrie 2015 în 3 arii geografice a Republicii Moldova: nord, centru și sud;

3. La evaluare au participat 52 de persoane (37 de reprezentanți ai APL și 15 reprezentanți ai populației de etnie roma);

4. Reprezentanții APL cunosc în diferit măsură prevederile HG nr. 56 din 08.07.2011: reprezentanții APL de nivel II posedă mai mult informație despre viziunea conceptuală a Planului de acțiuni privind susținerea populației de etnie rom din Republica Moldova pentru anii 2011-2015, reprezentanții APL de nivel I sunt mai puțin informați despre prevederile Planului;

5. Gradul de implicare a APL de nivel I este condiționat de angajarea mediatorului comunitar (conform datelor colectate de la participanții la evaluare la momentul actual în Primării activează circa **12 mediatori** comunitari);

Constatări pe domenii prioritare ale Planului de acțiuni privind susținerea populației de etnie rom din Republica Moldova pentru anii 2011-2015:

I) promovarea serviciului mediatorilor socio-comunitari

- Funcțiile de bază ale mediatorilor comunitari¹ nu sunt bine cunoscute de către reprezentanții APL de ambele nivele: este perceput ca persoana care trebuie să mențină comunicarea cu populația de etnie roma și să asigure identificarea căilor de soluționare a tuturor problemelor cu care se confruntă românii;

- Numărul de mediatori comunitari angajați la moment (**12**) nu corespunde cu numărul recomandat de PNUD Moldova în urma realizării cartografierii localităților împărțite în regiuni (**în 2012?**) la solicitarea MMSPF (numărul recomandat: 1 mediator comunitar la 100 de persoane și an de timp, respectiv, în 2012).

¹ Funcțiile de bază ale mediatorilor comunitari constau în informarea populației de etnie rom privind oportunitățile de integrare socială și economică și asigurarea medierii propriu-zisă a acestor procese, prin acordarea asistenței individualizate și specifice la nivel comunitar privind: asigurarea accesului la educație, servicii de sănătate, asistență socială, angajare în câmpul muncii, precum și la alte servicii în caz de necesitate (**conform ???**).

respectiv în total s-au instituit a 48 de funcții pentru mediatorii comunitari în 44 de localități din județul Iași);

- APL de nivel I întâmpină dificultăți la angajarea și acordarea asistenței mediatorilor comunitari în exercitarea funcției sale din insuficiența bugetului (potrivit alin. 1 din art. 10 din Legea nr. 122/2012), pentru înțelegerea unui mediator comunitar vor fi necesari 31 mii lei pe an, iar în total, pentru a plăti salariul și alte cheltuieli ale acestor mediatorii comunitari sunt necesari mijlaci bugetari în valoare de 1488 mii lei pe an);

- APL de nivel I întâmpină dificultăți la angajarea mediatorilor comunitari și din alte motive: nu există candidați la funcția de mediator comunitar anunțată prin concurs, iar cei care aplică nu corespund exigențelor funcției (nu au studii, nu cunosc limba);

- Participanții la evaluare au considerat că instituirea mediatorului comunitar a fost benefică din mai multe perspective: a fost stabilită comunicarea cu comunitatea romă; a fost asigurată incluziunea socio-educatională a populației romă; a fost oferită asistență conform necesităților individuale;

- Reprezentanții populației de etnie romă au constatat că angajarea mediatorului comunitar este o provocare pentru etnia romă atât timp cât nivelul de analfabetism, lipsa studiilor sau necunoașterea limbii române sau ruse sunt de un grad înalt în rândurile populației romă;

 - Mediatorul comunitar este perceput ca o unitate indispensabilă în lucrul cu populația romă;

 - Mediatorul comunitar este indispensabil în contextul incluziunii sociale a romilor și etnia acestuia este un factor determinant în câștigarea încrederii romilor în sistemul de protecție și nu doar.

II) Educație

- Gradul de școlarizare a crescut conform opiniilor reprezentanților APL și a populației de etnie romă: acest lucru este confirmat de numărul crescut al copiilor de etnie romă în instituțiile de învățământ general, dar și în instituțiile de învățământ superior (informative oferite în cadrul focus-grupuri);

- Școlarizarea copiilor de etnie romă a crescut și datorită mediatorului comunitar care facilitează comunicarea cu familiile romă și accesul copiilor la instituțiile de învățământ prin colaborarea cu asistentul social comunitar și administrația instituției de învățământ;

- La nivel de municipii (Chișinău, Bălți) educația populației de etnie romă (copii și maturi) este diferită de cea de la sat: în mediul urban există mai multe oportunități pentru educație; nivelul de trai al romilor din oraș este mai mare; familiile romă stabilite în oraș au un nivel de educație mai înalt (prezența studiilor);

- Reprezentanții populației de etnie romă argumentează absenteismul înalt și abandonul școlii prin specificul culturii (valori și tradiții) și prin neîncrederea în sistemul de educație în capacitatea de a menține valorile romă în lipsa manualelor în limba română, a informației ample despre istoria romilor, a atitudinii corecte în cadrul instituțiilor de învățământ;

- Reprezentanții APL identifică dificultăți în comunicarea cu familiile roma în ce privește educația copiilor: părinții nu înțeleg valoarea educației, ei la rândul său fiind fără studii; părinții respectă modul de trai al romilor (migrații sezoniere) și periclitează procesul de educație al copiilor; părinții nu proiectează viitorul copiilor în afara familiei; părinții nu cunosc alte limbi decât limba romai și nu pot asigura implicarea sa în activitatea școlară a copilului; părinții roma manifestă lipsă de responsabilitate pentru educația copiilor săi;

III) muncă și bună stare economică

- Reprezentanții APL au relatat că angajarea este un punct dificil pentru oricare comunitate din cauza lipsei locurilor de muncă pentru populație. Angajarea în câmpul muncii a populației de etnie roma este condiționată și de lipsa studiilor; nedorința romilor de a fi angajați conform unui orar strict; nedorința romilor de a lucra pentru un salariu mic; faptul discriminării care persistă la toate nivelele (instituții de profesionalizare și angajare, la nivel de management de resurse umane, în special patronii);

- APL care au elaborat Planuri de acțiuni în conformitate cu Planului privind susținerea populației de etnie rom din Republica Moldova pentru anii 2011-2015, au întreprins măsuri pentru a realiza acțiunile planificate, respectiv au fost și rezultate înregistrate (mediatori angajați din rândurile populației de etnie roma, consilieri la Primărie – 2 femei roma);

- Reprezentanții populației de etnie roma au constatat că prevederile Planului de acțiuni privind susținerea populației de etnie rom din Republica Moldova pentru anii 2011-2015 nu au fost implementate în mare parte din cauza discriminării și atitudinii stereotipizate față de romi: la angajare li se va da prioritate reprezentantului altei etnii în aceleași condiții și cu același nivel de pregătire/experiență;

- Roma cu educație (studii superioare) sunt angajați de obicei în organizații internaționale, proiecte sociale;

- Nivelul de trai al familiilor roma este diferit în mediul rural și cel urban;

- Un număr mare de familii roma locuiesc în condiții precare (număr mare de persoane într-un spațiu locativ mic);

- Veniturile unei familii roma sunt doar pentru strictul necesar.

IV) sănătate și securitate socială

- Reprezentanții ambelor grupuri au identificat o problemă majoră în asigurarea accesului la serviciile medicale a populației de etnie roma: lipsa poliței de asigurare medicală;

- Populația de etnie roma întâmpină dificultăți în accesarea serviciilor medicale din cauza lipsei documentației, respectiv nu sunt la evidența medicului de familie la nivel de localitate;

- Un alt factor rămâne a fi atitudinea discriminatorie, prejudecățile față de roma în instituțiile medicale.

V) *cultur i mass-media*

- La nivel de APL II sunt realizate un ir de m suri culturale pentru romi i cu participarea romilor (rapoartele prezentate de APL nivel II cu privire la implementarea Planului de acțiuni privind sus inerea popula iei de etnie rom din Republica Moldova pentru anii 2011-2015);

- Realizarea m surilor prev zute în Planul de acțiuni este condiționat de implicarea tuturor actorilor: statul, APL i comunitatea rom (nu poți face ceva pentru romi f r romi);

- Ansamblurile rome sunt elemente importante în menținerea culturii roma;

- Mass-media are un rol important în promovarea imaginii pozitive a romilor prin prezentarea practicilor bune, realiz rilor și promovarea acestora (mediatorul comunitar, tineri romi în instituții superioare, romi angajați în organizații internaționale);

- Cultura roma necesit promovare întru conservare prin publicații, manuale (capitole în manuale), disciplini la nivelul instituțiilor de înv ț mînt superior, participarea la diferite emisiuni televizate i radio.

VI) *administra ie public , ordine public i documentare;*

- APL percep populația de etnie roma ca membri ai comunit ții cu responsabilit ți red use i grad sc zut de implicare;

- Doar în ultimul timp (HG nr. 56) num rul reprezentanților de etnie roma care particip în procesul decizional a crescut (neseemnificativ);

- Se atest o implicare activ a femeilor în viața social – politic ;

- Documentarea populației de etnie rom înregistreaz o dinamic în ultima perioad , datorit mediatorului comunitar.

VII) *locuin e*

- Accesul la locuințele sociale este o problem acut pentru populația de etnie roma, care a insistat c nu au accesat nici o locuinț social în baza HG 56;

- În perioada 2011-2015 a fost construit un bloc de locuințe sociale în Hînce ti, dar nici un rom nu a beneficiat de locuinț ;

- Nu este stabilit procedura de accesare a locuințelor sociale de c tre romi.

Propuneri i recomand ri de acțiuni pentru împuternicirea i consolidarea grupului roma în Republica Moldova.

Scop: Analiza, monitorizarea, ini ierea ac iunilor de ajustare i includerea a problematicei rome în cadrul politicilor publice asumate de c tre Guvernul Republicii Moldova prin intermediul ministerele de resort i APL.

Exemplul de Metodologie :

- I. Ini ierea, consolidarea i formarea unui grup tehnic din exper i ai ONG rome.
- II. Identificarea domeniilor de activitate.
- III. Crearea grupului (secției, direcției etc...)
- IV. Elaborarea caietului de sarcini.
- V. Realizarea ac iunilor în suportul i promovarea noului plan de suținere a romilor.
- VI. Monitorizare, evaluare.
- VII. Analiza ac iunilor, reformularea, reini ierea pasilor pentru realizarea derec ionat deceden ilor APC /APL

NB. Exper ii delega i sunt selecta i conform competen elor profesioniste pe domeniile de interven ii majore a ministerelor de resort puctate. Prioritate oferind romilor .

Introducere

În conformitate cu o serie de studii disponibile, realizate de c tre organizațiile internaționale și locale, populația de etnie rom r mîne a fi cel mai vulnerabil grup din Republica Moldova. Din p cate instituțiile de stat s-au implicat foarte puțin în îmbun t țirea situației populației rome, neavînd politici concrete pentru a interveni cu acțiuni care ar genera rezultate pozitive, motivul principal expus de ei fiind lipsa surselor financiare. Dar și acolo unde sursele au fost alocate, intervenția pe diferite domenii nu a generat rezultatele a teptate, iar populația de etnie rom r mîne marginalizat . Singurii actori care au au intervenit cu acțiuni concrete de susținere a romilor, majoritatea la nivel local dar și național, sunt ONG-le rome și Organizațiile Internaționale.

În pofida faptului cu existen a a unei HG 56 din 31.01.2012 ”Planul de Acțiuni privind susținerea polpulației de etnie Rom 2011-2015”, foarte puține acțiuni au fost realizate de c tre instituțiile de stat direct responsabile de implementarea cu succes a planului. Majoritatea acțiunilor pe domenii de intervenție au fost promovate și realizate de c tre ONG-le roma și instituțiile APC/APL.

Lipsa unor acțiuni concrete din partea autorit ților de stat care ar genera efecte pozitive la nivel național deranjeaz i îngrijoreaz societatea civil i pune la dubiu angajamentele instituțiilor de stat referitor la implementarea Acordului de asociere cu Uniunea European , în condițiile unei orient ri ferme spre vectorul european.

Acest document cuprinde recomand ri pe apte domenii de intervenție stîns legate de îmbun t țirea situației populației de etnie rom pentru anii 2016-2020. Scopul fiind argumentarea inițierii i punerii în aplicare a unui nou plan de susținere a romilor pentru anul 2016-2020.

Domeniile de Intervenție:

Promovarea Serviciului Mediatorilor Comunitari pentru Comunitățile de Romi.

Rezultatele activității mediatorului comunitar din Republica Moldova denotă necesitatea primordială a implicării mediatorului în stabilirea contactului dintre comunitatea romă și autoritățile, precum și instituțiile publice locale, în condițiile izolării și marginalizării acestei comunități.

Principala realizare a acestui domeniu este instituționalizarea funcției de mediator comunitar la scară națională. Necesară angajarea a 44 de mediatori comunitari în 48 de comunități dens populate de romi, pînă la etapa actuală au rămas angajați doar 12 de mediatori comunitari. Din 2013 mediatorii comunitari sunt salarizați din bugetele APL prin hotărîre de guvern. În pofida acestor realizări, din 2015 mai mulți mediatori comunitari nu mai sunt salarizați de către APL-uri.

Recomandări:

- 1) Modificarea legislației în vigoare în vederea instituirii la nivel național a funcției de mediator comunitar în baza legii asistenței sociale.
- 2) Pînă la modificarea legislației -alocarea obligatorie a surselor financiare de către APL-uri pentru salarizarea mediatorilor comunitari.
- 3) Identificarea și angajarea persoanelor de etnie romă interesate să activeze în calitate de mediator comunitar.
- 4) Formarea continuă a mediatorilor comunitari și consolidarea capacităților de mediere în asigurarea accesului romilor la:
 - asistență medicală, preponderent a copiilor și mamelor;
 - educație precolară, primară, secundară și superioară;
 - angajare în câmpul muncii;
 - asistență juridică garantată;
 - condiții mai bune de locuit;
 - obținerea actelor de identitate.

Educație.

Societatea poate fi schimbată doar prin educație. Studiile recente ale organizațiilor internaționale arată cel mai mic nivel al accesului și participării copiilor romi în raport cu

copiii ne-romi la educație (participarea la învățământul precolar, primar, gimnazial, secundar profesional, dar și universitar).

Totuși, Ministerul Educației, APL-le și instituțiile de resort au făcut prea puțini pași pentru crearea unui sistem educațional incluziv și eficient bazat pe principiile echității, nediscriminării și respectului diversității, care va contribui la integrarea populației de etnie rom în societate.

În condițiile în care părinții copiilor romi nu sunt capabili să îi ajute copiii la pregătirea temei pentru acasă, singura soluție propusă, dar și experimentată de către ONG-urile române și organizațiile internaționale și care a generat rezultate cantitative și calitative pentru reducerea ratei de analfabetism, a abandonului școlar, dar și pentru creșterea ratei de participare a copiilor romi în sistemul educațional calitativ, este organizarea școlilor de vară pentru precolari și introducerea programului cu orar prelungit pentru copiii vulnerabili de etnie rom, dar și ne-romi și organizarea orelor de program prelungit.

Chiar dacă noul Cod al Educației adoptat în 2014 prevede organizarea programului prelungit cu caracter recomandabil, majoritatea APL-urilor nu găsesc surse de finanțare pentru organizarea acestor ore pentru copiii vulnerabili.

Recomandări:

1. Identificarea copiilor romi care nu frecventează regulat și în mod regulat și atenționarea privind răspunderea civilă a părinților în cazul neglijării obligațiilor sociale în procesul educațional.
2. Asigurarea transportului gratuit a copiilor din localitățile intens populate de romi, aflate la o distanță mai mare de 3 km de la cea mai apropiată instituție de învățământ.
3. Elaborarea curriculei la disciplina „Istoria, cultura și tradițiile romilor din Republica Moldova” și includerea acestei discipline în planurile de învățământ preuniversitar, pentru doritori.
4. Asigurarea gratuită cu manuale și materiale didactice a elevilor romi din familii socialmente vulnerabile, în condițiile legislației în vigoare.
5. Introducerea programului cu orar prelungit de studii pentru copiii vulnerabili romi și ne-romi din clasele I-IV pentru pregătirea temelor de acasă și organizarea orelor de meditație.
6. Organizarea cursurilor suplimentare de instruire pentru elevii cu rezultate slabe din clasele V-IX, în condițiile legislației în vigoare.
7. Sancționarea promptă a persoanelor care comit acte de agresiune și persecutare împotriva elevilor romi în instituțiile de învățământ.

8. Crearea centrelor educaționale comunitare în localitățile intens populate de romi, pentru instruirea copiilor și adulților romi și implementarea programelor de prevenire a analfabetismului.

Muncă și Bună stare Economică .

Cele mai slabe realizări pot fi remarcate anume la acest capitol. Prevederile legale și politicile orientate spre sporirea semnificativă a încadrării persoanelor de etnie rom în câmpul muncii și creșterea bunăstării economice a acestora nu au fost aplicate de către instituțiile de resort. Astfel, rata șomajului în rândul populației de etnie rom a atins rate considerabile.

Faptul că persoanele de etnie rom nu au instruirea profesională corespunzătoare, dar și stereotipurile create în societate de sute de ani generând nenumărate cazuri de discriminare, deasemenea încetinesc apariția unor istorii de succes în acest domeniu.

Ca rezultat, majoritatea populației romă este obligată să migreze în străinătate.

Recomandări:

1. Creșterea ratei de încadrare în câmpul muncii a persoanelor de etnie rom, în special a femeilor romă, prin: informare, instruire profesională, mediere și implicare în munca publică.
2. Stabilirea cooperării între societatea civilă romă și Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă în vederea elaborării planurilor teritoriale de acțiuni de promovare a politicilor pe piața forței de muncă.
3. Sporirea numărului persoanelor de etnie rom, în special al femeilor romă, angajate în sectorul economic privat prin promovarea activității de întreprinzător și angajare în câmpul muncii prin asigurarea cauzelor generatoare de venit și dezvoltarea micilor afaceri la nivel local.

Sănătate și Securitate Socială .

Rezultatele obținute în acest domeniu sunt departe de a fi numite de succes, totuși s-a încercat de a face câțiva pași pentru asigurarea accesului populației de etnie rom la serviciile medicale publice, precum și cele sociale, iar meritul principal în atingerea unor rezultate pozitive revine mediatorului comunitar în colaborare cu asistentul social din comunitate. Mediatorul comunitar a devenit acel intermediar, dar și promotor, care a făcut

posibil legătura persoanelor de etnie romă cu asistentul social, medicul de familie și instituțiile de resort.

Decalajul dintre componenta speranței de viață al Indicelui Dezvoltării Umane a populației române și non-române este foarte pronunțat, iar numărul persoanelor de etnie romă, femeilor și bărbatilor în egal măsură, care beneficiază de servicii sociale, nu a ajuns cotele prevăzute în planul de acțiuni.

Recomandări:

1. Sporirea accesului și adresabilității persoanelor de etnie romă la servicii medicale, inclusiv de urgență.
2. Organizarea campaniilor de informare pentru populația de etnie romă cu privire la:
 - educația sanitară, în special a copiilor și a femeilor;
 - prevenirea bolilor transmisibile și a consumului de droguri;
 - imunizare și serviciile acordate în cadrul asistenței medicale primare și specializate;
 - planificarea familiei și sănătatea reproducției;
 - drepturile și obligațiile pacientului;
 - asigurările obligatorii de asistență medicală.
3. Efectuarea unei cercetări calitative și cantitative privind persoanele de etnie romă care au polițe de asigurare obligatorie de asistență medicală și facilitarea procurării polițelor de asigurare.
4. Instituirea la nivel teritorial a echipelor medicale mobile pentru acordarea serviciilor de asistență medicală (medici de familie, medici specialiști de profil) în localitățile intens populate de romi.
5. Fortificarea procesului de asigurare cu medicamente compensate a populației de etnie romă, inclusiv a copiilor și femeilor gravide.
6. Pregătirea continuă a personalului medical privind educația interculturală, prevenirea și combaterea discriminării și asigurarea confidențialității în procesul de consiliere și mediere.
7. Informarea populației de etnie romă despre beneficiile existente, tipurile de servicii sociale și drepturile acestora în domeniul asistenței sociale.
8. Acordarea serviciilor sociale beneficiarilor romi potrivit gradului de vulnerabilitate a acestora.

Cultură și Mass-Media.

Conștientizarea opiniei publice față de valorile spirituale ale romilor și combaterea discriminării față de romi poate fi atinsă prin protecția și promovarea identității culturale și

a patrimoniului cultural al romilor, în special prin acțiuni de studiere și cunoaștere a istoriei, limbii și tradițiilor romilor din Republica Moldova.

Numărul evenimentelor publice/aparițiilor în spațiul public (TV, radio) care să promoveze cultura și imaginea pozitivă a romilor din Republica Moldova este foarte mic, iar singura televiziune cu cele mai multe emisiuni în acest sens este postul de televiziune național Teleradio Moldova. Posturile de televiziune private, de cele mai dese ori, promovează imaginea negativă a comunității române.

Recomandări:

1. Identificarea obiectelor patrimoniului cultural al romilor și includerea acestora în lista patrimoniului cultural național.
2. Organizarea campaniilor de conștientizare a opiniei publice față de valorile spirituale ale romilor, de combatere a discriminării față de romi și de promovare a diversității culturale.
3. Promovarea participării autorilor romi la festivaluri, expoziții, concursuri de artă și alte evenimente culturale.
4. Organizarea și desfășurarea evenimentelor culturale consacrate Zilei Internaționale a Romilor.
5. Promovarea elaborării programelor și emisiunilor TV (inclusiv în limba română) pentru sporirea vizibilității și reflectarea vieții populației de etnie rom în programele existente ale mass-mediei publice și private.
6. Realizarea unui film documentar care să reflecte viața populației de etnie rom în Moldova, dificultățile cu care se confruntă, precum și istoriile de succes cu privire la incluziunea romilor.
7. Emisiuni la postul de radio și TV cu acoperire națională.

Administrație Publică, Ordine Public și Documentare.

Aceasta se datorează faptului că populația de etnie rom migrează masiv și în aceste condiții trebuie să dețină acte de identitate. Totuși, un număr impunător de persoane și copii nu dețin actele necesare, mai ales ceea ce ține de reședință, titlu de proprietate.

La capitolul reprezentării persoanelor de etnie rom în autoritățile publice și în procesul decizional avem cele mai slabe realizări.

Recomandări:

1. Stimularea participării angajaților romi din serviciul public la cursurile de formare continuă.
2. Organizarea cursurilor specializate de instruire și consolidare a capacităților colaboratorilor de poliție în domeniul protecției drepturilor minorităților naționale.
3. Organizarea întrunirilor trimestriale cu participarea reprezentanților administrațiilor publice centrale și locale și a populației de etnie rom, în vederea identificării și soluționării dificultăților cu care se confruntă românii.
4. Organizarea întâlnirilor trimestriale ale șefilor de post și ofițerilor operativi de sector cu reprezentanții romilor, cu informarea despre situația criminogenă din localitate.
5. Conectarea localităților intens populate de romi la rețeaua de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare.

Locuințe.

Autoritățile de stat nu au intervenit în asigurarea condițiilor decente de locuit pentru persoanele de etnie rom și nu au fost întreprinse acțiuni concrete pentru sporirea calității vieții acestora.

Majoritatea persoanelor de etnie rom nu dețin titlu de proprietate asupra locuințelor și terenurilor, iar familiile vulnerabile nu pot beneficia de ajutorul material și social în condițiile legislației în vigoare.

Considerăm că singura soluție pentru ameliorarea situației în acest sens este crearea unor parteneriate publice private pentru construcția caselor pentru grupurile social-vulnerabile.

Recomandări:

1. Identificarea soluțiilor pentru problemele legate de dreptul de proprietate asupra terenurilor și locuințelor de înaltă calitate de populația de etnie rom, inclusiv prin modificarea cadrului normativ existent.
2. Identificarea soluțiilor alternative de asigurare cu locuințe a persoanelor de etnie rom a căror locuințe nu pot fi renovate sau a căror renovare nu este fezabilă.
3. Crearea unor parteneriate publice private pentru construcția unor case sociale.

Accesul Femeilor și Fetelor Roma

Pentru secolul 21 se atestă o lipsă de participare și promovare a femeilor și fetelor roma. Femeile și Fetele roma sunt lipsite de acces la serviciile de stat, serviciile publice etc...

Actualmente constatăm un proces debalansat inclusiv pe reprezentarea femeii române în viața publică.

Recomandări:

1. Identificarea soluțiilor pentru problemele legate de dreptul reprezentării femeilor și fetelor române, inclusiv prin modificarea cadrului normativ existent.
2. Identificarea soluțiilor alternative de asigurare accesului la serviciile publice precum participarea civică și politică.
3. Crearea unor parteneriate publice-private pentru inițierea femeilor și fetelor române în activități generatoare de venit.

Obiective strategice spre realizare.

1. Inițierea consultărilor cu privire la elaborarea și aprobarea unui nou Plan de acțiuni pentru susținerea populației de etnie romă pentru anii 2016-2020 și implicarea liderilor romi în atelierile de lucru.
2. Identificarea mecanismului de alocare a resurselor financiare direcționate.
3. Identificarea unui mecanism de aplicare și monitorizare a acțiunilor din plan.
4. Asigurarea includerii componentei "Romi" în politicile naționale relevante care urmează să fie adoptate, conform prevederilor Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană și Strategiei de Dezvoltare 2020.
5. Creșterea unei instituții statale responsabile de implementarea acțiunilor române. Secție sau agenție pe lângă un organ al statului fie în cadrul Cancelariei de Stat sau alt minister, agenție, birou relevant al Guvernului Republicii Moldova.

BIBLI GRAFI

1. As iația F m il r R m . In luziun a r mil r prin int rm diul xp ri nț l r du ați nal alitativ i d su ss. Bu ur ti: du ati n and ultur DG, 2013. 183 p.
2. Giur a D. (rd). In luziun a r mil r din R mânia: p liti i, instituții, xp ri nț = R ma in lusi n in R mania: p li i s, instituti ns and xampl s. nstanța: D br g a, 2012. 140 p.
3. Int grar a r mil r: adrul U în p s d a r ad . [nlin]. 2014. A sibil p Int rn t <URL: <http://ur.pa.u/rapid/pr ss-r l as IP-14-371r .htm>>.
4. R PR Z NTAN A P RMAN NT A R MÂNI I p lâng Uniun a ur p an . misia ur p an invit stat l m mbr s stabil as strat gii nați nal p ntru int grar a r mil r. [nlin]. 2014. A sibil p Int rn t <URL: <http://u .ma .r /n d /685>>.

AN X

An xa 1

R ma P pulati n stimat s

Figures taken from a document prepared by the Council of Europe Roma and Travellers Division							
European countries (EU Member States)	Total country population (July 2009)	Official number (last census)	Minimum estimate	Maximum estimate	Average estimate	% of total population	Updated
<i>Austria</i>	8 205 533	No data available	20 000	30 000	25 000	0,30%	14/09/2010
<i>Belgium</i>	10 414 336	No data available	20 000	40 000	30 000	0,29%	14/09/2010
<i>Bulgaria</i>	7 262 675	370 908 (2001)	700 000	800 000	750 000	10,33%	14/09/2010
<i>Cyprus</i>	792 604	560 (1960)	1 000	1 500	1 250	0,16%	03/08/2009
<i>Czech Republic</i>	10 220 911	11 718 (2001)	150 000	250 000	200 000	1,96%	14/09/2010
<i>Denmark</i>	5 484 723	No data available	1 000	10 000	5 500	0,10%	03/08/2009
<i>Estonia</i>	1 307 605	584 (2009)	1 000	1 500	1 250	0,10%	03/08/2009
<i>Finland</i>	5 244 749	No data available	10 000	12 000	11 000	0,21%	03/08/2009
<i>France</i>	64 057 790	No data available	300 000	500 000	400 000	0,62%	14/09/2010
<i>Germany</i>	82 400 996	No data available	70 000	140 000	105 000	0,13%	14/09/2010
<i>Greece</i>	10 722 816	No data available	180 000	360 000	265 000	2,47%	14/09/2010
<i>Hungary</i>	9 930 915	190 046 (2001)	400 000	1 000 000	700 000	7,05%	14/09/2010
<i>Ireland</i>	4 156 119	22 435 (2006)	32 000	43 000	37 500	0,90%	14/09/2010
<i>Italy</i>	59 619 290	No data available	110 000	170 000	140 000	0,23%	14/09/2010
<i>Latvia</i>	2 245 423	8 205 (2000)	13 000	16 000	14 500	0,65%	03/08/2009
<i>Lithuania</i>	3 565 205	2 571 (2001)	2 000	4 000	3 000	0,08%	03/08/2009
<i>Luxembourg</i>	486 006	No data available	100	500	300	0,06%	03/08/2009
<i>Malta</i>	403 532	No data available	0	0	0	0,00%	03/08/2009
<i>the Netherlands</i>	16 645 313	No data available	32 000	48 000	40 000	0,24%	14/09/2010
<i>Poland</i>	38 500 696	12 731(2002)	15 000	60 000	37 500	0,10%	14/09/2010
<i>Portugal</i>	10 676 910	No data available	40 000	70 000	55 000	0,52%	14/09/2010
<i>Romania</i>	22 246 862	535 140 (2002)	1 200 000	2 500 000	1 850 000	8,32%	14/09/2010
<i>Slovak Republic</i>	5 455 407	89 920 (2001)	400 000	600 000	500 000	9,17%	14/09/2010
<i>Slovenia</i>	2 007 711	3 246 (2002)	7 000	10 000	8 500	0,42%	03/08/2009
<i>Spain</i>	46 157 822	No data available	650 000	800 000	725 000	1,57%	14/09/2010
<i>Sweden</i>	9 276 509	No data available	35 000	50 000	42 500	0,46%	14/09/2010
<i>United Kingdom</i>	60 943 912	No data available	150 000	300 000	225 000	0,37%	14/09/2010
Total in the EU					6 172 800	1,73%	
(Non-EU Member States)							
<i>Albania</i>	3 619 778	1261 (2001)	60 000	150 000	115 000	3,18%	14/09/2010
<i>Andorra</i>	72 413	No data available	0	0	0	0,00%	03/08/2009
<i>Armenia</i>	2 968 586	No data available	2 000	2 000	2 000	0,07%	03/08/2009
<i>Azerbaijan</i>	8 177 717	No data available	2 000	2 000	2 000	0,02%	03/08/2009
<i>Belarus</i>	9 685 768	No data available	10 000	70 000	40 000	0,41%	14/09/2010
<i>Bosnia and Herzegovina</i>	4 590 310	8 864 (1991)	40 000	60 000	50 000	1,09%	14/09/2010
<i>Croatia</i>	4 491 543	9 463 (2001)	30 000	40 000	35 000	0,78%	14/09/2010
<i>Georgia</i>	4 630 841	1 744 (1989)	2 000	2 500	2 250	0,05%	03/08/2009
<i>Iceland</i>	304 367	No data available	0	0	0	0,00%	03/08/2009
<i>Kosovo*</i>	2 542 711	45 745 (1991)	25 000	50 000	37 500	1,47%	14/09/2010
<i>Liechtenstein</i>	34 498	No data available	0	0	0	0,00%	03/08/2009
<i>*The former Yugoslav Republic of Macedonia*</i>	2 061 315	53 879 (2002)	135 500	260 000	197 750	9,59%	14/09/2010
<i>Moldova</i>	4 324 450	12 280 (2004)	15 000	200 000	107 500	2,49%	14/09/2010
<i>Monaco</i>	32 796	No data available	0	0	0	0,00%	03/08/2009
<i>Montenegro</i>	678 177	2 826 (2003)	15 000	25 000	20 000	2,95%	14/09/2010
<i>Norway</i>	4 644 457	No data available	4 500	15 700	10 100	0,22%	03/08/2009
<i>Russian Federation</i>	140 702 094	182 617 (2002)	450 000	1 200 000	825 000	0,59%	14/09/2010
<i>San Marino</i>	29 973	No data available	0	0	0	0,00%	03/08/2009
<i>Serbia (excl. Kosovo)</i>	7 334 935	108 193 (2002)	400 000	800 000	600 000	8,18%	14/09/2010
<i>Switzerland</i>	7 581 520	No data available	25 000	35 000	30 000	0,40%	14/09/2010
<i>Turkey</i>	71 892 807	4 656 (1945)	500 000	5 000 000	2 2750 000	3,83%	14/09/2010
<i>Ukraine</i>	45 994 287	47 917 (2001)	120 000	400 000	260 000	0,57%	14/09/2010
Total Non-EU					5 084 100	1,63%	
Total in Europe					11 256 900		

**Planul de acțiuni privind susținerea populației
de etnie romă din Republica Moldova pentru anii 2011-2015, aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr.494 din 8 iulie 2011**

Focus grup

- 8. Care este atitudinea romilor față de Primăria dvs?**
 - Cu ce întrebări se adresează cel mai des la Primărie?
 - Cine le răspunde la întrebările dvs?
 - Care sunt serviciile oferite de Primărie?
 - Care sunt pretențiile lor la Primărie?
 - Cât de mult sunt implicați în luarea deciziilor?

- 9. Ce cunoașteți despre mediatorul comunitar?**
 - Este în localitatea dvs?
 - Este necesar mediatorul comunitar în localitatea dvs?
 - Cât de des apelează românii la mediator?
 - Cu ce probleme de obicei se adresează mediatorului?
 - A fost soluționată problema? Ajutorul a fost unul real?

- 10. Găsirea unui loc de muncă sau menținerea acestui loc este o problemă pentru romi?**
 - Cum explicați acest fapt?
 - Studenții romi mai greu se angajează în câmpul muncii? Sau mai ușor în ultimul timp?
 - Cine mai ușor se angajează: femeile sau bărbații?

- 11. Care este comunicarea cu ceilalți membri ai localității dvs?**
 - Cine locuiește în satul dvs: moldoveni, evrei, bulgari, ruși, găgăuzi, ucraineni etc.
 - Cu cine se înțelege mai bine?
 - Cu cine se înțelege nu prea bine?
 - Care sunt cele mai frecvente motive de conflict?
 - Ați implicat poliția pentru rezolvarea conflictelor?

- 12. Cât de importantă a devenit educația pentru romi în ultimul timp?**
 - De s-a schimbat?
 - Care sunt factorii care i-au făcut să-și schimbe atitudinea?
 - Cum vedeți viitorul copiilor romi? Depinde de nivelul de educație?
 - Fetele și băieții romi primesc aceeași educație?
 - Școala satisface nevoile de educație a copiilor romi?
 - Cum credeți, în ultimii ani s-a modificat numărul studenților romi?

- 13. Cât de accesibil sunt serviciile medicale?**
 - Cât de adesea apelează?
 - Cu ce probleme?
 - Cum s-a schimbat în ultimul timp accesul și calitatea?
 - Cine se adresează mai des?

- 14. Cum credeți, sunt prioritare obiceiurile și tradițiile romilor?**
 - Ce fac ei pentru a păstra cultura sa?
 - Ce ar trebui de făcut pentru a păstra cultura?
 - Cine și cum îi poate ajuta?

**Planul de acțiuni privind susținerea populației
de etnie romă din Republica Moldova pentru anii 2011-2015, aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr.494 din 8 iulie 2011**

Focus grup

15. Care este atitudinea Primăriei față de dvs?

- Cu ce întrebări vă adresați cel mai des la Primărie?
- Cine vă răspunde la întrebările dvs?
- Care sunt serviciile oferite de Primărie?
- Care sunt pretențiile dvs la Primărie?
- Cât de mult sunteți implicate în luarea deciziilor?

16. Ce cunoașteți despre mediatorul comunitar?

- Este în localitatea dvs?
- Îl cunoașteți personal? Numele?
- Ce trebuie să facă mediatorul comunitar?
- De câte ori ați apelat la serviciile mediatorului?
- Cu ce probleme de obicei vă adresați mediatorului?
- Dacă nu a putut să vă ajute (sau nu este în localitate) cui vă adresați?
- A fost soluționată problema? Ajutorul a fost unul real?

17. Găsirea unui loc de muncă sau menținerea acestui loc este o problemă pentru dvs?

- Cum explicați acest fapt?
- Studenții romi mai greu se angajează în câmpul muncii? Sau mai ușor în ultimul timp?
- Cine mai ușor se angajează: femeile sau bărbății?

18. Care este comunicarea cu ceilalți membri ai localității dvs?

- Cine locuiește în satul dvs: moldoveni, evrei, bulgari, ruși, găgăuzi, ucraineni etc.
- Cu cine vă înțelegeți mai bine?
- Cu cine vă înțelegeți nu prea bine?
- Care sunt cele mai frecvente motive de conflict?
- Ați apelat la poliție pentru rezolvarea conflictelor?

19. Cât de importantă a devenit educația copilului dvs în ultimul timp?

- Ce s-a schimbat?
- Care sunt factorii care vă-au făcut să vă schimbați atitudinea?
- Cum vedeți viitorul copilului dvs? depinde de nivelul de educație?
- Fetele și băieții trebuie să primească aceeași educație?
- Școala satisface nevoile de educație a copiilor dvs?
- Cum credeți, în ultimii ani s-a mărit numărul studenților romi?

20. Cât de accesibil sunt serviciile medicale?

- Cât de adesea apălați?
- Cu ce probleme?
- Cum s-a schimbat în ultimul timp accesul și calitatea?
- Cine se adresează mai des?

21. Cum credeți, ați reușit să vă păstrați obiceiurile și tradițiile?

- Ce faceți pentru a păstra cultura dvs?
- Ce ar trebui de făcut pentru a păstra cultura?
- Cine și cum vă poate ajuta?

Chestionar de evaluare a

**Planului de acțiuni privind susținerea populației
de etnie romă din Republica Moldova pentru anii 2011-2015, aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr.494 din 8 iulie 2011
(reprezentanți APL)**

I. DATE GENERALE

Data: _____

Localitatea: _____

Date despre participanți:

Genul		Vârsta			
masc.	fem.	18- 30	31-40	41-50	51 - 75
Studii					
coala generală (clase absolvite)		Medii de specialitate (domeniu)		Superioare (domeniu)	

II. DOMENIILE DE INTERVENȚIE

Nr.	Cât de mulțumit sunteți de.....?	Foarte nemulțumit	Nu prea mulțumit	Mulțumit	Foarte mulțumit	Nu știu
1.	Dezvoltarea localității dvs.					
2.	Datele/informația de care dispuneți despre românii din localitate					
3.	Serviciile medicale de care beneficiază românii din localitate					
4.	Serviciile sociale de care beneficiază românii din localitate					
5.	Serviciile educaționale de care beneficiază românii din localitate					
6.	Ajutorul material care este oferit românilor din localitate					
7.	Implicarea românilor în viața localității					

Nr.	În ce m sur sunte i mul umi i de ceea ce face conducerea rii pentru protejarea drepturilor romilor în urm toarele domenii?	Foarte nemul umit	Nu prea mul umit	Mul umit	Foarte mul umit	Nu tiu
1.	Promovarea Serviciului Mediatorilor Comunitari pentru Comunit țile de Romi					
2.	Înv mânt					
3.	Locurile de munc					
4.	Asisten a medical					
5.	Cultura					
6.	Protec ia drepturilor romilor					
7.	Promovarea egalit ii de gen					
8.	Asigurarea cu locuin e					
9.	Salariile					
10.	Pensiile					

III. INFORMAREA I PROBLEMELE SPECIFICE

Nr.	Care este cea mai important surs pentru informarea dvs despre romii din Moldova.	În primul rând	În al doilea rând	În al treilea rând
1.	Televiziunea			
2.	Internetul			
3.	Radio-ul			
4.	Prieteni, vecinii			
5.	Ziarele			
6.	Familia			
7.	Zvonuri			
8.	Colegii de serviciu			
9.	De la locul de munc			
10.	Nu m informez despre romi			

Nr.	Care sunt lucrurile care v îngrijoreaz cel mai mult la romi?	În primul rând	În al doilea rând	În al treilea rând
1.	Obiceiurile, tradițiile			
2.	S r cia			
3.	Viitorul copiilor			
4.	Criminalitatea, infrac iunea			
5.	Rela iile interetnice			
6.	Comportamentul			
7.	Analfabetismul			
8.	Lipsa unei locuin e			
9.	omajul			
10.	Alte domenii specificați?			

Nr.	Ce crede i c ar trebui de întreprins pentru a	În primul	În al doilea	În al treilea
-----	---	-----------	--------------	---------------

	Îmbun t i situa ia social-economic a romilor din Moldova?	rând	rând	rând
1.	Îmbun t irea m surilor de susținere a romilor			
2.	Extinderea împuternicirilor administra iei locale (prim rii)			
3.	Stoparea discrimin rii romilor în societate			
4.	Facilitarea angaj rii în câmpul muncii pentru romi			
5.	Combaterea corup iei			
6.	Combaterea criminalit ii			
7.	Îmbun t irea activit ii poli iei			
8.	Srijinirea micului business			
9.	Atragerea investi iilor str ine			
10.	Oferirea mai multor înlesniri sectorului privat			
11.	Extinderea func iei de mediator comunitar			
12.	Promovarea culturii romilor			

Nr	Care sunt cele mai importante 3 probleme care trebuie rezolvate pentru a îmbun t i situa ia romilor în Republica Moldova:	În primul rând	În al doilea rând	În al treilea rând
1.	Înfiin area unui organ pe lâng un minister de resort de sus inere a drepturilor romilor			
2.	Sprrijinirea dezvolt rii i p str rii culturii romilor			
3.	Combaterea discrimin rii în domeniul asisten ei sociale i medicale			
4.	Accesul romilor la înv mântul de calitate			
5.	Angajarea în câmpul muncii pentru romi			
6.	Consultan juridic			
7.	Asigurarea localit ilor cu mediator comunitar rom			
8.	Facilitarea accesului romilor la locuin e sociale			
9.	Diminuarea s r ciei la nivel de țar			
10.	Instabilitatea social i politic din țar			

IV. SITUAȚIA ACTUAL I PROGNOZA

1. Cît de mul umit sunte i de activitatea mediatorului comunitar rom:

Nu avem	Foarte nemul umit	Nu prea mul umit	Mul umit	Foarte mul umit	Nu tiu

Comentarii: _____

2. Cum apreciați veniturile actuale ale familiilor române?

Nu ajung nici pentru strictul necesar	Ajung numai pentru strictul necesar	Le ajunge pentru un trai decent, dar nu-și permit cumpărarea unor bunuri scumpe	Reușesc să cumpere și unele bunuri mai scumpe, dar cu restrângeri în alte domenii	Au tot ce trebuie, fără să se limiteze la ceva

Comentarii _____

3. Cum credeți în viața romilor s-au produs schimbări pozitive din anul 2012 până în prezent decembrie 2015?

Deloc	Puțin	Considerabil	Mult spre bine	Nu știu	Refuz să răspund

Comentarii _____

4. Cum credeți că vor trăi românii peste un an?

Mult mai bine	Ceva mai bine	Nicio schimbare	Ceva mai rău	Mult mai rău	Nu știu	Refuz să răspund

Comentarii _____

Vă mulțumim mult pentru participare

Chestionar de evaluare a

**Planului de acțiuni privind susținerea populației
de etnie romă din Republica Moldova pentru anii 2011-2015, aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr.494 din 8 iulie 2011
(reprezentanți etnie roma)**

V. DATE GENERALE

Data: _____

Localitatea: _____

Date despre participanți:

Genul		Vârsta			
masc.	fem.	18- 30	31-40	41-50	51 - 75
Studii					
coala generală (clase absolvite)		Student()	Medii de specialitate (domeniu)	Superioare (domeniu)	

Angajat în câmpul muncii:

Neangajat

Angajat

Dacă ați bifat „Angajat” indicați vă rugăm locul de muncă și vechimea în muncă (în ani)

VI. DOMENIILE DE INTERVENȚIE

Nr.	Cît de mulțumii sunteți de serviciile de care beneficiați?	Foarte nemulțumit	Nu prea mulțumit	Mulțumit	Foarte mulțumit	Nu știu
1.	Asistența socială					
2.	Serviciile educaționale (grădinița, școala)					
3.	Asistența medicală					
4.	Ajutorul social					
5.	Activitatea mediatorului comunitar					
6.	Serviciile oferite de poliție					
7.	Angajarea în câmpul muncii					

Nr.	În ce măsură sunteți mulțumii de ceea ce face conducerea pentru protejarea drepturilor romilor în următoarele domenii?	Foarte nemulțumit	Nu prea mulțumit	Mulțumit	Foarte mulțumit	Nu știu
1.	Promovarea Serviciului Mediatorilor Comunitari pentru Comunitățile de					

	Romi				
2.	Înv mânt				
3.	Locurile de munc				
4.	Asisten a medical				
5.	Cultura				
6.	Protec ia drepturilor romilor				
7.	Promovarea egalit ii de gen				
8.	Asigurarea cu locuin e				
9.	Salariile				
10.	Pensiile				

VII. INFORMAREA I PROBLEMELE SPECIFICE

Nr.	Care este cea mai important surs de informare a dvs?	În primul rând	În al doilea rând	În al treilea rând
1.	Televiziunea			
2.	Internetul			
3.	Radio-ul			
4.	Prietenii, vecinii			
5.	Ziarele			
6.	Familia			
7.	Zvonuri			
8.	Colegii de serviciu			
9.	De la locul de munc			
10.	Nu m informez despre romi			

Nr.	Care sunt lucrurile care v îngrijoreaz cel mai mult la romi?	În primul rând	În al doilea rând	În al treilea rând
1.	Pre urile			
2.	S r cia			
3.	Viitorul copiilor			
4.	omajul			
5.	Corup ia			
6.	Un r zboi în zon			
7.	Criza financiar			
8.	Boala			
9.	Criminalitatea, infrac iunea			
10.	Foamea			
11.	Lipsa înc lzirii în perioada rece			
12.	Rela iile interetnice			
13.	Instaurarea unei dictaturi			
14.	Atîrnarea persoanelor din prim rii, consilii raionale, ministere, etc...			
15.	Lipsa unei locuin e			
16.	Dispari ia pas cu pas a postului de mediator comunitar			

17.	Discriminarea			
-----	---------------	--	--	--

Nr.	Ce crede i c ar trebui de întreprins pentru a îmbun t i situa ia social-economic a romilor din Moldova?	În primul rând	În al doilea rând	În al treilea rând
1.	Îmbun t irea m surilor de susținere a romilor			
2.	Extinderea împuternicirilor administra iei locale (prim rii)			
3.	Stoparea discrimin rii romilor în societate			
4.	Facilitarea angaj rii în câmpul muncii pentru romi			
5.	Combaterea corup iei			
6.	Combaterea criminalit ii			
7.	Îmbun t irea activit ii poli iei			
8.	Srijinirea micului business			
9.	Atragerea investi iilor str ine			
10.	Oferirea mai multor înlesniri sectorului privat			
11.	Extinderea func iei de mediator comunitar			
12.	Promovarea culturii romilor			

Nr	Care sunt cele mai importante 3 probleme care trebuie rezolvate pentru a îmbun t i situa ia romilor în Republica Moldova (cu participarea romilor):	În primul rând	În al doilea rând	În al treilea rând
1.	Înfiin area unui organ pe lâng un minister de resort de sus inere a drepturilor romilor			
2.	Sprijinirea dezvolt rii i p str rii culturii romilor			
3.	Combaterea discrimin rii în domeniul asisten ei sociale i medicale			
4.	Accesul romilor la înv mântul de calitate			
5.	Angajarea în câmpul muncii pentru romi			
6.	Consultan juridic			
7.	Asigurarea localit ilor cu mediator comunitar rom			
8.	Facilitarea accesului romilor la locuin e sociale			
9.	Diminuarea s r ciei la nivel de țar			
10.	Instabilitatea social i politic din țar			

VIII. SITUAȚIA ACTUAL I PROGNOZA

5. Cît de mul umit sunte i de activitatea activitatea prim riilor, consiliilor raionale, ministerelor?

Nu avem	Foarte nemul umit	Nu prea mul umit	Mul umit	Foarte mul umit	Nu tiu

Comentarii: _____

6. Cum aprecia i veniturile actuale ale familiei dvs?

Nu ne ajung	Ne ajung	Ne ajung pentru un	Reu im s cump r m	Reu im s

nici pentru strictul necesar	numai pentru strictul necesar	traii decent, dar nu ne permitem cumpărarea unor bunuri scumpe	și unele bunuri mai scumpe, dar cu restrângeri în alte domenii	avem tot ce ne trebuie, fără să ne limităm la ceva

Comentarii _____

7. Care din următoarele afirmații se potrivesc mai bine stărilor economice ale familiei dvs.?

Am investit mijloacele financiare de care dispuneam	Avem economii pe care intenționăm să le investim	Avem economii, dar nu știm unde să le investim	Avem economii, dar ne este teamă să le investim	Avem economii, dar le păstrăm pentru situații neprevăzute	Nu avem mijloace financiare pentru a le investi	Nu știu/nu răspund

Comentarii _____

8. Cum credeți în viața romilor s-au produs schimbări pozitive din anul 2012 până în prezent decembrie 2015?

Deloc	Puțin	Considerabil	Mult spre bine	Nu știu	Refuz să răspund

Comentarii _____

9. Cum credeți că vor trăi românii peste un an?

Mult mai bine	Ceva mai bine	Nici o schimbare	Ceva mai rău	Mult mai rău	Nu știu	Refuz să răspund